

AKÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır

Heydər Əliyev

DİPLOMAT

№ 29 (434) 24-30 Sentyabr, İlon sal 2018
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û siyasî

Qiyməti: 40 qəpik
Hêjaye:

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!

Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məşidləri.

Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əyər.

Səbahəddin Eloğlu

Səh. 2

Prezident İlham Əliyev Bakıda keçirilən cüdo üzrə dünya çempionatının təntənəli açılış mərasimində iştirak edib

Səh. 4-5

GÜLLƏ ATMADAN HAKİMİYYƏTƏ
GƏLƏN DÜNYA SIYASƏTÇİSİ
"Əsrin müqaviləsi"ndən 23 il ötdü

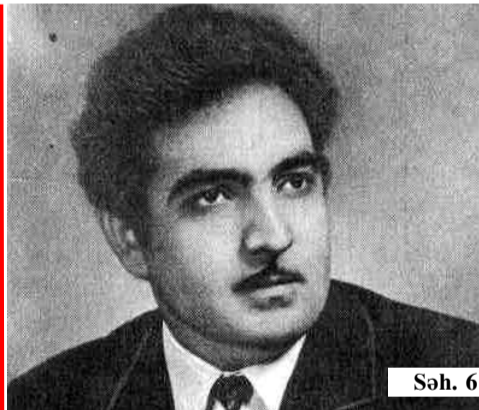
Səh. 19

Масуд Барзани: Мы не отступим
от наших стратегических целей

Səh. 10

Başbakan Barzani, ABD Dışişleri
Bakanı Pompeo ile görüşdü

Səh. 6

Kürd xalqının
zəfər tarixindən

Səh. 7

Şamil Dəlidağlının
söz incilərindən

Səh. 13

Mesrûr Barzanî pəşwaziya
serokê parlamentoya İraqê kir

DAŞKƏSƏNDƏ AŞURA MƏRASİMİ
KEÇİRİLƏRƏK EHSAN SÜFRƏSİ AÇILIB

Səh. 3

NY li Rojavayê Kurdistanê
hişyariyê dide PKKê

Səh. 11

İranla kürd üsyançılar
arasında gərginlik artır

Səh. 9

Dabeşbûna Kurdistanê xebata
netewî ya gelê kurd giran dike

Səh. 12

Брайан Хук: США стремятся к
заключению договора с Ираном

Səh. 19

Jinên Efrînê bi îradeya xwe
jiyanê li kampan geş dikin

Səh. 13

Səh. 10

PDK: Bağımsızlık referandumunun
yıldönümü ulusal gün ilan edilsin

Səh. 8

McGurk: Önemli
kararlar alınacak

Səh. 9

DASTANLARDA
YAŞAYANLAR

Səh. 12

Çapemeniya nêzik Gorran: Sîrwe Ebdulwahid
dibe namzêda serokkomariya İraqê!

Prezident İlham Əliyev Bakıda keçirilən cüdo üzrə dünya çempionatının təntənəli açılış mərasimində iştirak edib

Bakıda, Milli Gimnastika Arenasında cüdo üzrə dünya çempionatının təntənəli açılış mərasimi keçirilib.

Mərasimdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, xanımı Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri, Beynəlxalq Cüdo Federasiyasının prezidenti Marius Vizer, dövlət və hökumət rəsmiləri iştirak ediblər. Əvvəlcə Azərbaycanın tarixi abidələri, idmanın, o cümlədən cüdonun inkişafı, ölkəmizdə keçirilən beynəlxalq idman yarışları ilə bağlı videoçarx nümayiş olundu.

Azərbaycan Cüdo Federasiyasının prezidenti Rövnaq Abdullayev və Beynəlxalq Cüdo Federasiyasının prezidenti Marius Vizer mərasimdə çıxış etdilər.

Azərbaycan Cüdo Federasiyasının prezidenti Rövnaq ABDULLAYEV çıxışında dedi:

- Hörmətli qonaqlar, əziz dostlar, Azərbaycan Cüdo Federasiyasının adından hər birinizi ölkəmizin paytaxtı Bakı şəhərində keçirilən 2018-ci il cüdo üzrə dünya çempionatının açılış münasibətilə salamlayır, yarış iştirakçlarına uğurlar arzulayıram.

Füsunkar təbiətə və qədim tarixə malik Azərbaycan torpağına xoş gəlmisiniz.

Prezident İlham Əliyevin müdrik rəhbərliyi ilə Azərbaycanda bədən tərbiyəsi və idmana dövlət səviyyəsində göstərilən qayğı gündən-günə artır. Yeni idman kompleksləri tikilir, idmanın maddi-texniki bazası möhkəmləndirilir, bu istiqamətdə böyük layihələr həyata keçirilir. Azərbaycan artıq beynəlxalq qurumların etimadını qazanıb və bir çox mötəbər tədbirlərə yüksək səviyyədə ev sahibliyi edib. 2015-ci ildə birinci Avropa Oyunları, 2017-ci ildə IV İslam Həmrəyliyi Oyunları, eləcə də bir çox idman növləri üzrə ölkəmizdə keçirilmiş

Avropa və dünya çempionatları yüksək təşkilatçılıq səviyyəsi ilə dünya idman ictimaiyyətinin dərin rəğbətini qazanıb.

Biz ilk dəfə cüdo üzrə dünya çempionatına ev sahibliyi edirik. Bu böyük etimada görə Beynəlxalq Cüdo Federasiyasına dərin minnətdarlığımı bildirirəm. İnanıram ki, bu möhtəşəm tədbir respublikamızda cüdonun daha geniş təbliğ olunması baxımından çox böyük əhəmiyyət daşıyacaq. Artıq deyə bilirik ki, cüdo Azərbaycanda populyar idman növlərindəndir və ölkəmizin bütün bölgələrində cüdo ilə məşğul olurlar.

Əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, Bakı çempionatı idman həvəskarları üçün möhtəşəm bir bayrama çevriləcək. Azərbaycanın cüdo azarkeşləri, ilk dəfə olaraq, dünyanın ən güclü cüdoçularının tatami üzərində mübarizəsini canlı izləmək fərsəti əldə edəcəklər. Şübhə etmirəm ki, çempionatın bütün iştirakçıları bu böyük idman mübarizəsində qazanılan nəti-

cələrəndən asılı olmayaraq, Azərbaycandan xoş təəssüratla ayrılacaq, ölkəmiz və xalqımız haqqında xatirələr hər bir cüdoçunun yaddaşında silinməz izlər qoyacaq.

Sonda hamınıza unudulmaz anlar, güclü rəqabət və uğurlar arzu edirəm.

Beynəlxalq Cüdo Federasiyasının prezidenti Marius VIZER çıxış edərək dedi:

- Zati-əliləri, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva, Azərbaycan Respublikasının gənclər və idman naziri Azad Rəhimov, Azərbaycan Cüdo Federasiyasının prezidenti Rövnaq Abdullayev, hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar, hörmətli idmançılar və tamaşaçılar.

İcazə verin, Beynəlxalq Cüdo Federasiyası adından və ümumiyyətlə cüdo ailəsi adından Azərbaycan Respublikasına bu mötəbər tədbiri gözəl təşkil etdiyinə görə öz təşəkkürümüzü bildirərək. Bakı-

dakı tədbir doğrudan da çox gözəldir, eyni zamanda, dostluq və qonaqpərvərlik bütün iştirakçıları valeh edir. Azərbaycan yalnız yüksək iqtisadi göstəricilərə malik bir ölkə deyil, eyni zamanda, mədəniyyət, idman, incəsənət və digər sahələrə böyük sərmayələr yatıran bir ölkədir. Bir çox mötəbər idman tədbirlərini, Avropa və dünya çempionatlarını təşkil edən, həmçinin bir çox idman layihələrini həyata keçirən Azərbaycan artıq dünyada inkişafa və firavan yaşayışa töhfə verən bir dövlətdir.

Hər birinizə bu mötəbər yarışlarda uğurlar diləyirəm. Eyni zamanda, ümid edirəm ki, Bakı şəhərindən zövq alacaqsınız, öz mədəniyyətinizlə yerli mədəniyyət arasında mübadilə aparmaq və qarşılıqlı münasibət qurmaq imkanı qazanacaqsınız. Bütün idmançılara və iştirakçılara, hər birinizə ən xoş arzularımı çatdırmaq istəyirəm.

Azərbaycan Respublikasının

Prezidenti İlham Əliyev cüdo üzrə dünya çempionatını açıq elan etdi. Azərbaycan Respublikasının dövlət himni və Beynəlxalq Cüdo Federasiyasının himni səsləndirildi. Daha sonra qrafik video elementlərdən ibarət videoçarx nümayiş etdirildi. Azərbaycanın incəsənət xadimlərinin məxsusi olaraq tədbir üçün hazırlanmış çıxışları təqdim olundu. Açılış mərasimi məşhur italyalı müğənni Al Banonun konsert proqramı ilə başa çatdı.

Mərasimin sonunda Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri Avropa Olimpiya Komitələrinin sabiq prezidenti, cüdo veteranı Patrik Hikki və dünya şöhrətli müğənni Al Bano ilə çay süfrəsi arxasında söhbət etdilər.

Xatırladaq ki, sentyabrın 27-dək davam edəcək cüdo üzrə dünya çempionatında 125 ölkədən 800-dək idmançı mübarizə aparır. Azərbaycan çempionatda 9 kişi və 6 qadın idmançı ilə təmsil olunur.

Prezident İlham Əliyev Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Binəli Yıldırım ilə görüşüb.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan parlamentinin yaradılmasının 100 illiyi münasibətilə keçirilən təntənəli iclasda iştirakına görə Binəli Yıldırıma təşəkkürünü bildirdi. Binəli Yıldırımın parlament sədri kimi də ilk rəsmi səfərini Azərbaycana etməsinin önəmli qeyd edən Prezident İlham Əliyev onun yenidən ölkəmizə səfərindən məmnunluğunu bildirdi.

Görüşdə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın bu yaxınlarda Azərbaycana səfəri xatırlandı və Bakının işğaldan azad edilməsinin 100 illiyi münasibətilə keçirilən möhtəşəm parad ölkələrimiz arasında dostluğun və qardaşlığın parlaq nümunəsi kimi dəyərləndirildi.

Söhbət zamanı Azərbaycan ilə Türkiyə arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin bütün istiqamətlərdə, o cümlədən parlamentlərarası əməkdaşlıq sahəsində uğurla inkişaf etdiyi bildirildi, əlaqələrimizin bundan sonra da möhkəmlənəcəyinə və genişlənəcəyinə əminlik ifadə olundu.

Görüşdə Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov iştirak edirdi.

Laçın Rayonu İcra Hakimiyyəti başçısı Aqil Nəzərli vətəndaşları qəbul edib

Laçın Rayonu İcra Hakimiyyəti başçısı Aqil Nəzərlinin Bərdə rayonunun Vəliuşaqlı kəndi ərazisində müvəqqəti məskunlaşmış laçınlı məcburi köçkünlərlə görüşü-səyyar qəbulu keçirilmişdir. Laçın rayonunun Vəliuşaqlı kənd tam orta məktəbində keçirilən görüş-səyyar qəbulda 46 nəfər laçınlı məcburi köçkün iştirak etmişdir.

Görüşdə çıxış edən Laçın Rayonu İcra Hakimiyyətinin başçısı Aqil Nəzərli məktəb kollektivini yeni dərs ilinin başlanması münasibətilə təbrik etmiş, onlara işlərində uğurlar arzulamışdır. Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə və rayonda görülən işlərdən ətraflı söhbət açan natiq qarşıda duran vəzifələrdən danışıq, ərazidəki laçınlı məcburi köçkünlərin gündəlik qayğıları ilə maraqlanmışdır. Rayon rəhbəri çıxışında, xüsusilə Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında, ordu quruculuğu istiqamətində görülən işlərdən danışıq, müasir tələblərə cavab verən ordumuzun işğalçılara qarşı 2016-cı ilin aprel döyüşlərinin davamı olaraq cari ilin may ayında da Naxçıvan istiqamətində 11 min hektar ərazimizin işğalçılardan azad etməsi, Milli Ordumuzun yaranmasının 100 ilyi münasibəti ilə 26 iyun 2018-ci il tarixdə keçirilən möhtəşəm paradın ölkə vətəndaşları kimi laçınlılarda da böyük ruh yüksəkliyi yaratdığını, tezliklə atababa yurdlarına dönəcəklərinə inam hissini daha da artırdığını vurğulamışdır.

Qəbulda Laçın Rayonu İcra Hakimiyyəti başçısı aparatının, müvafiq inzibati ərazi dairələri üzrə nümayəndəliklərin işçiləri iştirak etmişlər. Səyyar qəbulda 6 nəfər köçkünün müraciətləri dinlənmiş, həmin müraciətlərə baxılması üçün Laçın Rayonu İcra Hakimiyyətinin əməkdaşlarına yerində müvafiq tapşırıqlar verilərək icrası nəzarətə götürülmüşdür.

Səyyar qəbulda iştirak edən rayon sakinləri təşkil edilmiş görüşə və onların müraciətlərinə həssaslıqla yanaşdığına görə Laçın Rayonu İcra Hakimiyyəti başçısı Aqil Nəzərliyə öz minnətdarlıqlarını bildirmişlər.

Kəngərli kəndində səyyar-qəbul görüşü

Tərtər Rayon İcra Hakimiyyəti Başçısının səyyar qəbul-görüşləri davam edir. Növbəti səyyar qəbul-görüş Kəngərli kəndində oldu.

Qəbulda rayon icra hakimiyyətinin, hüquq-mühafizə orqanlarının, səhiyyə, təhsil, mədəniyyət, digər xidmət təşkilatlarının rəhbərləri, ərazi icra nümayəndələri, bələdiyyə sədriləri və kənd sakinləri iştirak ediblər.

Əvvəlcə Kəngərli kənd İƏD üzrə nümayəndə Xamış Əsgərov kəndin sosial-iqtisadi inkişafı, əhalisi, onların məşğulluq vəziyyəti, görülən işlər barədə məlumat verib, kənddə mövcud olan sosial obyektlərin vəziyyətindən danışıb. Sonra vətəndaşların müraciətləri dinlənilib. Sakinlərdən Solmaz Həsənova, Məhəmməd Əsgərov, Sevil Sadıqova, Rəhilə Mahmudova, Həyat Salahova əsasən elektrik təsərrüfatının yenidən qurulması, yeni subartezian quyusunun qazılması, kənd yolunun əsaslı təmiri, məktəbin qazanxanasına qaz çəkilməsi, qəzalı vəziyyətdə olan telefon xətlərinin dəyişdirilməsi və digər şəxsi məsələlər barədə müraciət etdilər. Qaldırılan məsələlər barədə icra başçısı tərəfindən əlaqədar qurumlara aidiyyəti tapşırıqlar verildi.

Rayon icra hakimiyyətinin başçısı Müstəqim Məmmədov Tərtər in sosial-iqtisadi inkişafı, əhalini narahat edən problemlərin həlli istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərdən də danışaraq, bildirdi ki, görülən işlər bundan sonra da davam etdiriləcək. Kənd sakinləri əhalinin problemlərinin həlli istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə, göstərilən diqqət və qayğıya görə ölkə rəhbərinə öz minnətdarlıqlarını bildirdilər.

DAŞKƏSƏNDƏ AŞURA MƏRASİMİ KEÇİRİLƏRƏK EHSAN SÜFRƏSİ AÇILIB

Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyəti tərəfindən Aşura gününün mütəşəkkil və yüksək səviyyədə keçirilməsi üçün əvvəlcədən hazırlıq işləri aparılıb.

Sentyabrın 20-də səhər saatlarından başlayaraq dini inanlı rayon sakinləri Daşkəsən şəhər "Cümə" məscidinin həyətidə keçirilən Aşura mərasiminə gəliblər.

Vətəndaşların təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə ərazidə təcili tibbi yardım briqadası, mühafizə təşkil olunub, ziyarətçilərə getmək istəyən sakinlər üçün avtobuslar ayrılıb.

Mərasimdə iştirak edənlər bütün şəhidlərin əziz ruhuna rəhmət oxuyub, dövlətimizə və ölkə Başçısına dualar ediblər.

Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin Başçısı Əhəd Əbiyev də Daşkəsən şəhər "Cümə" məscidinin həyətidə keçirilən Aşura mərasimində olub, nitq söyləyib.

O, çıxışında deyib:

- Müqəddəs İslam dini milli-mənəvi dəyərlərimizdə, adət-ənənələrimizdə, həyat tərzimizdə dərin izlər buraxmışdır. Əsrlərdir xalqımız İslam dini ilə bağlı müxtəlif ayinlər, mərasimlər icra edir. Bu mərasimlərin icrasında müəyyən dəyişikliklər olsa da, amma onların əsas məzmunu qalmaqdadır.

Çünki dövlət müstəqilliyimizin bərpasından sonra Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müəllifi olduğu azərbaycançılıq ideologiyası həm də Azərbaycanda milli ruhun yüksəlməsini, adət-ənənələrimizin qorunmasını təmin etmişdir. Ulu Öndər tərəfindən əsas qoyulan dövlət-din siyasəti bu gün möhtərəm Prezident cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla aparılır, milli-mənəvi dəyərlərimizin yaşadılmasına

dövlət səviyyəsində qayğı göstərilir. Belə ki, bütün dini abidələr, məscidlər qorunur, bərpa edilir, yenidən tikilir, dindarlar üçün lazımı şərait yaradılır, milli-mənəvi irsimizin təbliği, tədqiqi

və onun gələcək nəsillərə ötürülməsi istiqamətində ardıcıl tədbirlər görülür.

Biz respublikamızın bugünkü sabitliyinə, əmin-amanlığına və inkişafına görə möhtərəm Prezident cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident çox hörmətli Mehriban xanım Əliyevaya minnətdarlığımızı bildiririk. Bu gün ölkəmizdə, o cümlədən də Daşkəsən rayonunda dini mərasimlərin keçirilməsində heç bir maneə yoxdur, dövlətimiz tərəfindən dini mərasimlərin keçirilməsi üçün hər cür köməklik göstərilir.

Məhərrəmlik mərasimləri də tarixi adət-ənənələrimizə söykənir. Daşkəsənliyə həmişə dövlətçiliyə, milli-mənəvi dəyərlərimizə sədaqət nümayiş etdiriblər, rayonumuzda da bütün dini mərasimlərin icrası zamanı ənənəvilik, müasirlik prinsiplərinə, adət-ənənələrimizə riayət edilir.

Uca Allahdan bütün şəhidlərə rəhmət diləyirik. Rayon rəhbəri Əhəd Əbiyev mərasim iştirakçılarını Aşura günü ilə bağlı Rayon İcra Hakimiyyəti tərəfindən təşkil olunan ehsan süfrəsi

inə dəvət edib.

Mərasimdə çıxış edən Daşkəsən rayon "Cümə" məscidinin imamı Fəriz Hüseynov Aşura gününün mahiyyətindən geniş söhbət açıb, yaradılan şəraitə, ölkəmizdəki əmin-amanlığa, göstərilən diqqətə görə Daşkəsən şəhər "Cümə" məscidi dini icmasının adından möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevə və ailesinə minnətdarlıqla dualar edib.

Sonra şəhid ailələrinin, əlil və müharibə veteranlarının, tənha ahılların, ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı ilə ehsan süfrəsi açılıb.

Rayon sakinləri dini mərasimlərin yüksək səviyyədə keçirilməsi üçün yaradılan şəraitə görə möhtərəm Prezident cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident çox hörmətli Mehriban xanım Əliyevaya dualar ediblər, öz razılıqlarını bildirdilər.

Kənd Təsərrüfatı naziri İnam Kərimov Gəncədə olub

Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetində 2018/2019-cu tədris ilinin açılışı olub. Bu münasibətlə baş tutan tədbirdə Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı naziri İnam Kərimov, Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov, AMEA Gəncə Bölməsinin akademik katibi Fuad Əliyev, universitetin pedaqoji kollektivi, tələbə və valideynlər iştirak ediblər.

ADAU-nun rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü, professor İbrahim Cəfərov çıxış edərək, universitetin maddi-texniki bazasının müasirləşdirilməsindən, rəqabətə davamlı kənd təsərrüfatının təmin edilməsindən və bu istiqamətdə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin verdiyi dəstəkdən danışıb. O, yeni dərs ilinə hazırlıqla bağlı görülən işlər barədə də ətraflı məlumat verib. Bildirib ki, bu il ADAU-ya 1300-yə yaxın tələbə qəbul olunub. Onlardan 21 nəfəri 500-dən artıq bal toplayıb.

Kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov əsas ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan və ölkə başçısı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uğurla həyata keçirilən aqrar siyasət kursunun nəticələrindən söz açıb. Qarşıda duran vəzifələr və onların icrasında Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin rolundan danışıb.

Tədbirdə iştirak edən Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin Başçısı Niyazi Bayramov Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin professor-müəllim və tələbələrinə yeni dərs ilində uğurlar arzulayıb. O bildirib ki,

təhsilin inkişafı dövlət siyasətinin prioritet sahələrindən biridir. Bu gün ADAU-da yaradılan şərait təhsilə və həmçinin aqrar sahənin inkişafına

yönələn diqqətin bariz nümunəsidir.

Sonra nazir İnam Kərimov kənd təsərrüfatı və qeyri-kənd təsərrüfatı ixtisasları üzrə yüksək balla ADAU-ya qəbul olan tələbələrə görüşüb. İnam Kərimov bildirib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığı və dəstəyi ilə bu ildən etibarən Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetini fərqlənmə diplomu ilə bitirən tələbələr ixtisasları üzrə işlə təmin olunacaqlar. Bu il ilk olaraq 10 belə tələbənin işlə təmin olunaçağını deyən nazir, növbəti ildən bu rəqəmin daha da artacağına ümid etdiyini bildirib. O, həmçinin yeni

yaradılan Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzlərinin fəaliyyəti barədə də danışıb. İnam Kərimov qeyd edib ki, DAİMLərin işinin uğurla təşkili bu mərkə-

zlərdə gənc, peşəkar kadrların çalışmasını zəruri edir və ADAU da bu baxımdan baza rolunu oynaya bilər.

Daha sonra Kənd Təsərrüfatı naziri İnam Kərimov və Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov Aqrar Mərkəzində akademik Cəlal Əliyev adına auditoriyanın açılışında iştirak ediblər. ADAU-da yaradılan heyvandarlıq, balıqçılıq, quşçuluq kompleksləri və istixanalarla, Baytarlıq korpusunun 2-ci və 3-cü mərtəbələrinin əsaslı təmirdən sonrakı vəziyyəti, habelə Aqrar texnologiya və İqtisadiyyat korpusu ilə də tanışlıq olub.

GÜLLƏ ATMADAN HAKİMİYYƏTƏ GƏLƏN DÜNYA SİYASƏTÇİSİ “Əsrin müqaviləsi”ndən 23 il ötdü

Dünyanın inqilab sistemi, siyasətçiləri Azərbaycan xalqının xilaskarı, Ulu Öndər, Böyük Heydər Əliyev cənablarının inqilabından, böyük siyasətindən dərs almalı və örnək götürməlidirlər.

toyxanalarla əvəz etdi, Azərbaycanı dünyaya tanıtdı, indiki sabitlik, inkişaf göz qabağındadır. Görürsünüz, Suriyada neçə illərdir qardaş qırğını gedir, Mustafa Kamalın Cümhuriyyətin yaranmasında edilən qətləymlər və yara-

Təsəvvür edin, əgər Ulu Öndər, Heydər Əliyev hakimiyyətə vaxtında gəlməseydi, atəşkəs müqaviləsi bağlanmasaydı, ermənilər Azərbaycan torpaqlarına

olan təcavüzünü bir az da genişləndirərək, özlərinin dediyi kimi, Gəncəbasar da daxil olmaqla, Kürə qədər işğal edə bilsəydilər. Bir anlığa təsəvvür edin, Gəncə-

çinovniklərinin boyunduruğu artına yalvararaq, xahiş edərək keçməli idik.

Hələ mən Əlikram Hümətovun "Talış-Muğan" Respubli-

Beləki, Ulu Öndər, Böyük Heydər Əliyev güllə atmadan, xalqın xahişi və tələbi ilə hakimiyyətə gəldi, Azərbaycanda yaşayan azsaylı xalqları böyük fəlakətdən xilas etdi.

Bəli Ümummilli lider, Böyük Heydər Əliyev mülki geyimdə təyyarədən düşdü və ilk işi qardaş qırğını baş verən Gəncəbasara getdi, silahsız, qorumasız. Qısa müddətdə ölkənin sabitliyini pozan bütün silahlı qüvvələrə elə siyasi gediş etdi ki, onlar silahları ilə birlikdə gəlib "torbaya" girdilər və bir də ayıldılar ki, cəzaçəkəmə məntəqələrindədirlər. Heç kimin təsəvvür etmədiyi qısa bir vaxtda atəşkəs elan etdi və respublikada sabitliyi yaratdı. Böyük humanistlik edərək, ömürlük həbsə məhkum edilən o silahlı dəstələrin rəhbərlərini azadlığa buraxaraq dedi: "Siz gedin ailələrinizi idarə edin, sizlər dövləti idarə etməyə qadir deyilsiniz". Bəli bir güllə atmadan hakimiyyətə gəldi və yaxşanaları

nan gündən bu günə gədər qardaş qanı axıdılır. İnanırıq ki, Türkiyənin indiki prezidenti Rəcəb Təyib Ərdoğan cənabları, Heydər Əliyev siyasətindən dərs alaraq Türkiyədə yüz ilə yaxın davam edən qardaş qırğınına son qoyacaqdır.

Səddam kimi diktator qan tökərək hakimiyyətə gəldi, gədən günə qədər həmvətənlərinin qanını tökdü və başına gələnlər hamıya məlumdur.

Belə diktatorların sayını artırmaq olar. Lakin bunlardan fərqli olaraq, dünya siyasətçiləri öndərlərindən olan, Ulu Öndər, Böyük Heydər Əliyev bir güllə atmadan hakimiyyətə gəldi və müdrik siyasəti nəticəsində Azərbaycancımızı inkişaf etmiş ölkələr sırasına çıxardı. Bəli, dünya siyasətçiləri, rəhbərləri Ulu Öndər, Böyük Heydər Əliyev siyasətini öyrənib və bəhrələnməlidirlər. Zaman keçdikcə, Ulu Öndər, Böyük Heydər Əliyev siyasətinin dərinliyini daha aydın görmək olur.

basarın köçkünləri, erməniyə girov düşənləri, Gürcüstana, Rusiyaya qaçanları, malı-mülkü bir anın içində öləndən çıxaraq girov, qaçqın-köçkün halına düşən xalqın durumu necə ola bilərdi?

Onsuz da problemlər içində yaşayan Borçalı mahalındakı soydaşlarımızın durumunu, Türkiyənin Azərbaycanla və türk dünyası ilə əlaqəsinin kəsildiyini düşünərək nəticəni ağıla gətirmək kifayətdir. Ermənilərin İllinə düşəcək Mingəçevir su anbarının suyu buraxılışdı, bir an başımıza gələcək faciələrin böyüklüyünü düşünmək lazımdır.

Kür çayı hövzəsində olan şəhər, rayon və kəndlərimizin əhalisinin durumunu göz önünə gətirmək kifayətdir. Gəncəbasarın işğalı, Avropa qapılarının, Avropa bazarının üzümüzə bağlanması demək olardı. Biz məcburi yenə də keçmiş "ağamız" olan rus

kasından, onun gələcəkdə İran İslam Respublikasına birləşməsindən, Sürət Hüseynovun "xanlığından", şimaldan rusların ləzgilərin "Sabval" təşkilatının əli ilə Siyəzənə qədər ərazi iddiasından, Balakən, Qax, Qəbələ kimi strateji bölgələrə göz tikənlərdən danışıram.

Dünya dövlətlərinin rəhbərləri humanistliyi, uzaqgörənliyi, əfv etməyi, bağışlamağı Azərbaycanın cavan prezidenti İlham Əliyev cənablarından öyrənməlidirlər. İlham Əliyev cənabları neçə-neçə ömürlük həbsə məhkum olunmuş insanları əfv etdi, ümitsiz ailələri sevindirdi və Azərbaycandakı münafişə ocaqlarını uzaqgörən siyasəti ilə aradan götürdü. İlham Əliyev cənablarının humanist siyasəti Türkiyə, İran, Suriya kim ölkələrin dövlət rəhbərlərinə örnək olmalıdır.

GÜLLƏ ATMADAN HAKİMİYYƏTƏ GƏLƏN DÜNYA SİYASƏTÇİSİ

“BAKI-TBİLİSİ-CEYHAN” ƏSRİN DÜNYƏVİ SÜLH MÜQAVİLƏSİ

Bizi bütün bu bəlalardan Heydər Əliyevin uzaqqörən siyasəti

dinlədi. Müdrik, qayğılı, mavi okeanlar kimi sonsuz, dərin və

qurtardı. Onun uzaqqörən siyasəti, həyata keçirdiyi dünyəvi layihələr, böyük dövlətlər, beynəlxalq birliklər, təşkilatlar tərəfindən dəstəkləndi, ölkədə siyasi sabitlik yarandı və dövlətimiz quruculuq yoluna qədəm qoydu. Son illər əhalinin ölkəmizin rifahı yaxşılaşdı, yüzrlə parklar salındı, yollar abadlaşdırıldı, əfsanəvi körpülər tikildi, yeni kəndlər, qəsəbələr inşa edildi.

Hörmətli prezidentimiz, İlham Əliyev cənablarının operativ təşkilatçılığı sayəsində "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" neft kəməri, Bakı-Ərzurum qaz kəməri vaxtında səmərəli çəkilməsi sayəsində, yüzrlə ölkələri Azərbaycanla bağladı. Bu inkişafa görə, indi dünya dövlətləri istəsələr də, istəməsələr də bizi dəstəkləməkdədirlər. Xəyalım məni o illərə apardı, Ulu Öndərlə olan görüşüm yada düşdü...

1992-ci ilin dekabr ayı idi. Hər yerdə hərə-mərclik hökm sürürdü. Cəbhədə itaətsizlik, özbaşınalıq yaranmış, günü-gündən torpaqlarımız əldən gedir, şəhidlərimizin sayı artırdı. Azərbaycan yas içində idi. Ölkəmizin hər yerində yaxşanalar qurulmuşdu. Hər gün cəbhədən xoşagəlməz xəbərlər gəlirdi. Heç kim, heç kimin arzusunu oxumaq istəmirdi. Demək olar ki, ölkə idarə olunmaz xaosa çevrilmişdi.

Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, o dövrlərdə Azərbaycanda böyük hərə-mərcliklər nəticəsində vətəndaş müharibəsinin başlamasına zəmin yaranmışdı, qardaş qırğını başlamışdı. Bunu görən xalq, xalqımızın dahi oğlu, özəli və əbədi milli liderimiz Heydər Əliyev cənablarını Bakıya dəvət etdi

Heydər Əliyev yenidən hakimiyyətə gəldi və tariximizi, dinimizi, dilimizi, mədəniyyətimizi, parçalanmaq üzrə olan Vətənimizi xilas etdi. O, Azərbaycan xalqını, Azərbaycan dövlətini möhv olmaqdan, dünya xəritəsindən silinməkdən birdəfəlik xilas etdi. Ölkəmizdə yaşayan milli azlıqlar Heydər Əliyevi, onun apardığı dünyəvi siyasətini böyük məhəbbətlə sevirilər və dəstəkləyirlər. Bu sevgi, bu məhəbbət xalqımızın ürəyində əbədi qalacaq. Çünki xalqımız və ölkəmiz üçün taleyüklü anlarda, düşmənlərimiz etnik azlıq amilindən istifadə etmək istədilər. Azərbaycan xalqının ayrılmaz hissəsi olan əzəli xalqları fəlakət qarşısında idilər. Məhz vaxtında hakimiyyətə xalq tərəfindən gətirilən Heydər Əliyev cənabları onları bu fəlakətdən xilas etdi. Üç saata qədər o müdrik insanla söhbət etdik. Olduqca sakit, səbr və təmkinlə bizi

mənəli gözləri ilə sanki insanların qəlbini, düşüncəsini oxuyurdu. Zaman keçdikcə, həqiqətən onun nə qədər uzaqqörən siyasətə malik olduğunu daha çox dərk etdim. O, Azərbaycanımızın inkişafı və dirçəldilməsi üçün bir çox müqavilələr və kontraktlar bağlayıb, dəyərli görüşlər keçirib. Bu müqavilələrlə o, Azərbaycanımızı dünya dövlətlərinə tanıtdı, dünya dövlətlərini Azərbaycana bağladı və dünya səhmdarlarını Azərbaycana sərmayə qoymağa sövq etdi. Azərbaycanımız üçün çox dəyərli olan bu müqavilələrdən biri də "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" əsrin müqaviləsidir. Bu müqavilənin imzalanmasını düşünəndə, insana yalnız iqtisadi mənfəət və neft ixracatı gəlir. Lakin bu məsələ barədə dərinləndirəndə görürük ki, müdrik insan, xalqımızın ulu öndəri, Heydər Əliyev bu müqavilə ilə Azərbaycan, Gürcüstan, Qazaxıstan, Türkmənistan, Türkiyə, Avropanın bir sıra dövlətlərini, eləcə də ABŞ-ni və bu ölkələrlə əlaqəsi, bağlılığı olan ölkələri biri-birinə bağlayıb və səsiz, müqaviləsiz bu ölkələr arasında sanki sülh müqaviləsi imzalayıb. Bu ölkələr bundan belə biri-bi-

neftinin Avropaya nəqlini sindirə bilmirdi. Ona görə də Gürcüstanı işğal etmək istədi ki, bəlkə Azərbaycan və Azərbaycan nefti onun ixtiyarına keçsin və Azərbaycan yenidən Rusiyanın boyunduruğuna girsin. Lakin Rusiya hələ də başa düşmək istəmir ki, ölməz Ümummilli lider Böyük Heydər Əliyev

gördü və Azərbaycanla olan konfliktin həlli yollarını axtarırdı. Artıq ermənilər də görür ki, Rusiya onları çıxılmaz bəlaya salıb və bu bəlanın həlli torpaqların qayıdışı və qonşuluqda sülh şəraitində yaşamaqdır. Ona görə də "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" əsrin müqaviləsini, "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" əsrin dünyəvi sülh müqaviləsi adlan-

gördü və Azərbaycanla olan konfliktin həlli yollarını axtarırdı. Artıq ermənilər də görür ki, Rusiya onları çıxılmaz bəlaya salıb və bu bəlanın həlli torpaqların qayıdışı və qonşuluqda sülh şəraitində yaşamaqdır. Ona görə də "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" əsrin müqaviləsini, "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" əsrin dünyəvi sülh müqaviləsi adlan-

Lakin Rusiya hələ də başa düşmək istəmir ki, ölməz Ümummilli lider Böyük Heydər Əliyev

inamla deyərək ki, ölməz Ümummilli liderimiz Böyük Heydər Əliyev dühası və Azərbaycan Respublikasının prezidenti, hörmətli İlham Əliyev zəkası sayəsində "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" əsrin müqaviləsi Gürcüstanı işğal olmaqdan xilas etdi. Və bu müqavilə sayəsində Azərbaycanla Gürcüstan arasında birdəfəlik sabitliyin təməl daşının qoyulması deməkdir və Gürcüstan məsələsi buna sübutdur. Bütün dünya ictimaiyyətinin gözü qarşısında Bakı-Tbilisi-Ceyhan" əsrin müqaviləsinə imza atmış ölkələr və bilavasitə bu projektə bağlı olan şirkətlər qalxdı, Rusiyaya beynəlxalq qanunlar çərçivəsində təsir etdilər və işğalçı rus ordusunu Gürcüstandan çıxartdılar. Və Gürcüstanın NATO-ya üzv olması məsələsi sürətləndirildi. Bu məsələləri görən ermənilər də bu həqiqəti

mizdə, əyalətlərimizdə müxtəlif çeşidli və markalı rahat maşınlar göz oxşayır. Xalqımızın maddi durumu günü-gündən yaxşılaşır, əlil və qocaların, imtiyazlı vətəndaşlarımızın məaşları artır.

Xalqımız firəvan həyat sürməyə başlayıb. Biz inanırıq ki, xalqımız Ulu Öndərin xidmətlərini heç vaxt unutmayacaq, daim Heydər Əliyev siyasətini dəstəkləyəcək! Azərbaycan xalqı Böyük Heydər Əliyev ideyalarının həyata keçirilməsi naminə, ömrümüzün sonuna kimi çalışacağıq və onun ideyalarını yaşatmaq üçün, möhtərəm prezidentimiz, İlham Əliyev cənablarına yaxın dəstək olacağıq. Hörmətli prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının indiki xarici və daxili siyasəti nəticəsində Vətənimiz günü-gündən çiçəklənir, gözəlləşir.

Biz inanırıq ki, Vətənimiz Azərbaycanda dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin ön sıralarında olacaqdır və hörmətli prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının bu siyasəti nəticəsində nəinki təkə Azərbaycan, eləcə də Qafqazda sülh və əmin-amanlıq bərpa olacaq və dünyanın qüdrətli ölkələri bizimlə dostluq və əməkdaşlıq etməyə çalışsınlar. Xalqımız Respublikamızda baş verən ictimai-siyasi hadisələri görür, dəyərləndirir və lazımınca qiymətləndirir. Hamıya məlumdur ki, hörmətli prezidentimiz İlham Əliyev cənabları, istər ölkə daxilində, istərsə də dünya dövlətləri arasında, apardığı müdrik siyasəti nəticəsində dünya dövlətləri günü-gündən qüdrətlənən Azərbaycandan, onun rəhbəri hörmətli prezidentimiz İlham Əliyev cənabları ilə hesablaşırlar və ona hörmət və qayğı ilə yanaşırlar belə yanaşma xalqımız üçün, Respublikamız üçün fəxrdir. Bəli, bu gün hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyevin xoş sədaları respublikamızın hər yerindən gəlir. Əyalətlərimizin inkişafı üçün, inamla demək olar ki, hər gün bir neçə parklar, yeni məktəb binaları, xəstəxanalar, idman kompleksləri, fabrik və zavodlar, müxtəlif elm ocaqlarının açılışını edir. Bu işlər inkar edilməzdir. Xalqın gözü tərəzidir deyiblər. Biz inanırıq ki, xalqımız ölməz Ulu Öndər Böyük Heydər Əliyev cənablarının siyasətini həyata keçirən, hörmətli prezidentimiz İlham Əliyev cənablarına arxa olacaqlar.

Budur bu gün respublikamızın hər yerində, eləcə də dünyanın bir çox ölkələrində Ulu Öndər, Böyük Heydər Əliyevin 90 illik yubileyi keçirilir.

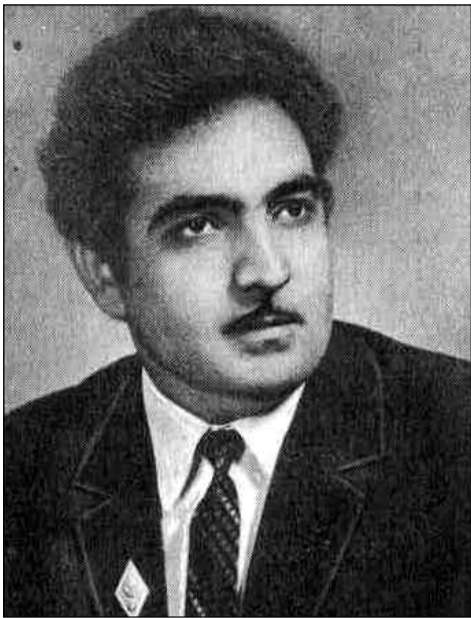
İnamla demək olar ki, prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının indiki siyasəti nəticəsində Vətənimiz günü-gündən çiçəklənir, gözəlləşir və dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin ön sıralarında özünə yer tutub.

Hazırladı:
Tahir SÜLEYMAN

KÜRD XALQININ ZƏFƏR TARİXİNDƏN

Səbahəddin Eloğlu

Mərhum şair, publisist, tarixçi, filosof, xalq qəhrəmanı SULTAN bəy, HƏSƏN bəy ZƏRDABİ, ŞƏHRİYAR adına mükafatların laureatı Səbahəddin Eloğlu 40 ilə yaxın DÜNYA TARİXİNİ nəzmə çəkməyə çalışmışdır.

Onun "Kürdlərin zəfər tarixindən" poemasından bir parçanı oxuculara təqdim edirik. Poemadakı bu fəsil 100 illik SƏLİB müharibəsini darmadağın edən, İSLAM DÜNYASININ ÇİÇƏKLƏNMƏSİNƏ şərait yaradan Qədim Misir hökəmdarı, məşhur KÜRD sərkərdəsi SƏLAHƏDDİN ƏY-YUBİYƏ ithaf olunur.

...Xudaya, səndən bir umacağım var,
Sən məni nədanın əlindən qurtar.
Güc ver aşa bilim uca sədləri,
Açım bağlı qalan həqiqətləri.

Əcəmi, yezidi kürdlər bir zaman,
Yayılib tutmuşdur dünyanı tamam.
Tarix xəlbirləmiş bu qədim xalqı,
Başqa xalq onun tək çətin qalardı.

Qədim tarixləri öyrənən zaman,
Söz verdim, söz açam bir gün bu xalqdan.
Bu xalqın şərəfli bir keçmişi var,
Bu şərəf tarixdə bu gün də yaşar.
Ən böyük idraklar haçan oyanmış,
Yerin dan ulduzu kürdləri sanmış.
Qədim buzlaşmadan əvvəlki dünya,
Çalışmış həyatda kürdü qoruya.
Uzaq keçmişləri saldıqça yada,
Asan tapacaqsan kürdü dünyada.
Kürdlərin soyunu axtarsan əgər,
Sənə dastan verər qədim ölkələr.
Dünya allahların kürdlər azaltmış,
Odur ki, dünyada Allah tək qalmış.
Bir zaman inkişaf o yerə çatmış,
Uçan xalçaları kürdlər yaratmış.
Bir vaxtı dünyanı su alan zaman,
Nuh Nəbi salamat çıxmışdır ondan.

Elə ki günəşin istisi sönmüş,
Kürdün taleyi də o vaxtdan dönmüş.
Dağılmış dünyadan sonra nə olub,
Bir qədər danışmaq qəlbimə dolub.

****

Qədim illərdən bu günə qədər,
Kürdün mərdliyindən söz açmış bəşər.
Kürlərin tarixdə iki xidməti,
Bu xalqa gətirmiş böyük hörməti.
Biri ədalətdir, onlar yaratmış,
Zülmün zəncirini çox qırıb atmış.
O biri sərvətdir, sərvətlə inan,
Yaşayıb yaratmış dünyada insan.
Kürdün saxladığı saysız quzular,
Demişlər azalsa həyat pozular.

Qədim Amazonlar, qədim Şumerlər,
Göz açıb kürdləri atlı görüblər.
Nilin sahilindən ta Çinə qədər,
Abadlıq işləri görmüşdür kürdlər.
Kürdlərin tikdiyi qədim qalalar,
Axtarsan dünyanın hər yerində var.
Kürdün şəhərləri torpağın altıda,
Axtarsan taparsan çox dərin qatda.
Keçmişdən səs verən o sirli daşlar,
Kürdün adı ilə söhbətə başlar.
Bir ac Anna - Bani kitabəsini
Öyrən kainatı, yer kürəsini.
Kürdlər varisidir Lullubeylərin,
Qolda güclülərin, adda yeylərin.
Mesopotomiyanı - qədim şəhəri,
Məgər yaratmamış Kürdün hünəri?
Lullular, Kutilər, o mərd tayfalar,
Məgər kürd deyildi, niyə danırlar?
Miladdan üç min il əvvəl də bəli,
Yazılmış tarixə kürdün hünəri.
O zalım, o qəddar Naramsis şahı,
Kürdün zərbəsindən çox çəkmiş ahı.
Yunanlar uşaqdı kürdlər yanında,
Kürdün də qanı var Yunan qanında.
Böyük sərkərdələr çoxalsın deyər,
Yunanlar meyl etmiş kürdü sevməyə.
İsgəndər min kürdü seçib aparmış,
Gözəllər kürdlərdən toxum tutarmış.
Yunan gözəlləri deyirlər bir vaxt,
Hərdən kürdlərlə olublar xoşbəxt.
Qədim abxazların kürd babaları,
Qafqazda çox qurmuş sərt qalaları.
Əcəmi, yezidi kürdlər bir zaman,
Yayılib tutmuşdur dünyanı tamam.
Tarix xəlbirləmiş bu qədim xalqı,
Başqa xalq onun tək çətin qalardı.

****

Gəl danma tarixin həqiqətini,
Kim qurdu Şəddadi Kürd dövlətini?
Məhəmməd Ben Şəddad kürdü istəsən,
Qədim kitabları açıb görərsən.
Onlar düz iki yüz iyirmi üç il,
Hakimlik etdilər, bu asan deyil!
Gəncəni yenidən saldılar onlar.
Tarixdə əbədi qaldılar onlar.
Qurdular Gəncədə mərkəziyyəti,
Ucaldı bu yurdun şanı - şöhrəti.
Onlar gətirdilər Qafqazı cana,
Vergi də qoydular ilk Gürcüstana.
Yüksəkdə tutdular şeiri - sənəti,
Yaydılar dünyaya mədəniyyəti.
Dikbaşlıq eləmə, gəl dinlə bir az,
Bu yerdə naqqalıq əsla yaramaz.

O zaman yazırdı Qətran Təbrizi,
"Gəncə elm yuvası, şeir dənizi".
Ağılla, idrakla yaşayır Gəncə,
Cənnət bağçasına bənzəyir Gəncə".
İstəsən biləsən kürd hünərini,
Bəs edər görməyə Xudafərinini.
Şəddadilər tikdi verib varını,
Həm onu, həm Gəncə qapılarını.
Karvanlar bu yerə qızıl gətirmiş,
Gedəndə bu yerdən kitab götürmüş.
Qızılla bəzənmiş qədim kitablar,
Qazılsa, Gəncədən çoxlu tapılar.
Gəncəni dağıdan o zəlzələdən
Axı, nə qaldı ki, danışım nədən?
Bu dərdi çəkdikcə ağrıdı ürək,
Təpmədi bir həmdəm eyləsin kömək.
Gəncənin şərəfi, şöhrəti o vaxt
Layiq görünürdü dünyaya paytaxt.
Yaxşı qarşılansın bu söhbət mənə,
Nizami kürd olub deyilə öncə.

****

Kürdlər tam alanda Qafqazı ələ,
Qafqazda erməni yoxidi hələ.
Qafqazın dağları kürdlərin olmuş,
Kürdlər bu yerlərdə çox qala qurmuş.
Ləzgilər soy kökün axtarsa əgər,
Görər ki, qohumdu qılıncla xəncər.
Qafqazın tarixin öyrənə bilsən,
Mənim dediyimi təsdiq edərsən.
Çeçenlər kürdlərdən törənib bir vaxt,
Onlar da mərdliklə olublar xoşbəxt.
Bir qoca çeçəndən get soruş bunu,
Sənə deyəcəkdir kürd olduğunu.
Kürdün kimliyini bilmək istəsən,
Gərək Zəngəzuru gəlib görəsən.
Tarixçi görsəydi Bisütun dağın,
Burdan başlayardı tarix yazmağın.
Misir ehramından bəzi cizgilər,
Ağ oğlan qəsrində aydın görünər.
Daşı daşlarla yox, dəmirlə yonan,
Min hikmət yaratmış bu yerdə inan.
Zəfər bayrağını dağlara vuran,
Dağların üstündə qalalar quran.
Azadlıq yolunda çox qurban verən,
Bu xalq unudulur bilmirəm nədən?

****

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!
Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məşçidləri.
Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əyər.
Kəsərli qılıncı, sürətli oxu,
Kürdlər çox işlədib, tarixdə onu.
Ağır döyüşlərdən zəfər bayrağın,
Kürdlər qaldırıblar, məhv olsun xain.
Xainlik olmasa, inan ki, kürdlər.
Qayada bağ salıb məhsul götürər.
Şərqin şahlarını kürdlər qorumuş,
Kürd olan sarayda sakitlik olmuş.
Qorxusuz yaşamış bəzən ölkələr,
Ordu başçıları olanda kürdlər.
Qədim hindliləri Xəzərdən qovan,
Kürd xanı deyilmi, kürdəxanıdan?
Namərd orduları qafqazda əzən,
Məgər kürd deyilmi, danırsan nədən?
Qıyıq gözlüləri, Tuğyan çayında,
Kürdlər məğlub etmiş bahar ayında.
O vaxtdan kəsilmiş şərqlə hücumları,

At ilə, it ilə cum ha cumları.
Türklər öyünməsin çox cövlan edib,
Dar gündə köməyə kürdlərə gedib.
Kürdün qılıncı ilə dirçəlmiş Tatar,
Danılsa bu fakta dəlil tapılar.
Qədim Əhrəmilər döyüşdən əvvəl,
Kürdlərlə gülüşüb xeyir görüblər.

****

Xəzər sahilində Mərdi - Məkanı
Kürdlər salıbdılar. Bu məkan hanı?
Qılınc dünyasının qoç qəhrəmanı,
Bircə Koroğludur, gəl onu tanı.

****

Kürdlər nə yaradıb qoyub dünyada,
Çətindir hamısını gətirmək yada.
Oxuyan olsaydı daş kitabları,
Günəş tək parlardı əqlin açarı.
Kürdün yapıncısı qədim zamandan,
Qorumuş insanı qardan - borandan.
Təsəvvür etdiyən ən qədim dünya,
Ən çox əylənmişdir kürd oyunuyla.
Kürdlərin getdiyi yallılar ki, var,
Böyük qayalarda əksi tapılar.
Qədim muğamları öyrənsən əgər,
Qəlbini maqnit tək hikmətə çəkər.
Bayatı, heyratı, şux diringələr.
Dinləsən bu gün də xoşuna gələr.

****

Kürdlərdən söz açan pirani demiş,
Kürdün qazandığını dostları yemiş.
Kürddə adət deyil var yığıb qoymaq,
Kürdün yeməyidi bal ilə qaymaq.
Kürdün süfrəsində kabab yeyənlər,
Süfrədən duranda "əhsən" demişlər.
Kürd ilə dostluğu bacarsan əgər,
Sənə quzu kəsər ölənə qədər.
Kürdlə qonşu olsan, basma ayağın,
Dar gündə olacaq sənə dayağın.
Baxıb görkəminə gəl sanma fağır,
Kürdün mənliliyi var, özündən ağır.
Kürdlərin tarixin nəzmə çəkəndə
Kürdlər qalmamışdı doğma vətəndə.
Kürdlər yadlar üçün ölümə getmiş,
Çox xalqı ölümdən Kürd xilas etmiş.
Bu xalqın tarixin tam yazsam əgər,
Ta tarix yazmaqdan xalqlar əl çəkər.
Çox sirri açmağa göstərsəm marağ,
Bil ki, söndürülər bu yanan çırağ.
Eloğlu, qoy qalsın bəzi söhbətlər,
Vaxt gələr, onlar da nəzmə çəkilər.
Vəfa, etibar, sədaqət hər nə var
Axtarsan hamısı kürddə tapılar.
Hər nədən söz açdım, mindən biridi,
Belə danışmaq da kürd hünəridi!

Əziz oxucu, hansı bir xalqın tarixini
ürəyimə yatacaq səviyyədə nəzmə
çəkmişəmsə, özümü mənən o xalqın
övladı saymışam. Mənim atam azər-
baycanlı, anam kürd qızıdır. Hər iki
xalq mənim üçün əzizdir.

**Atanı anadan ayırma, oğul,
Çəkilə zindanın birdir yarası.**

Zəngəzur qəzeti

*Mən onda şerimə şer deyərəm,
Oxucum ətrini qoxlaya bilsə.
Mən onda şerimə şer deyərəm,
Düşmənin gözünü oxlaya bilsə.
(Şamil Dəlidağ)*

Deyirsən

Ay qız, səndə nə müddətdir gözüm var,
Söyləməyə sinəm dolu sözüm var.
Ürəyimdə alovum var, közüm var,
Ammə sənə gör bir nələ deyirsən,
Necə danım, xatirimə dəyirsən.

Sübh çağdır, qayıdırsan bulaqdan,
Yerişini tanımışam uzaqdan,
Dayanmışam dar cığırdan bayaqdan -
"Yol ver keçim, adam gələr", - deyirsən,
Necə danım, xatirimə dəyirsən.

Dayanmayıb tez ötürsən yel kimi,
Hicran dərdi coşa gəlir sel kimi.
Soruşanda "göndərimmi elçimi?"
Gülümsəyib "anam bilər" deyirsən,
Axı, mənim xatirimə dəyirsən.

Çəkəkər
Gözəl, hüsnündəki o gözəlliyə
Baxsa, gül-çiçək də xəcələt çəkər.
Bəs onda de görüm bu yazıq canım
Mən sənə baxanda nə halət çəkər?

Qamətin dastandır dildə, ağızda,
Görsə səni Şirin - o pəri qız da,
Gözəllər hesabı olan kağızda
Öz adı üstündən qara xətt çəkər.

Həsərin çoxunu eylədi xəstə,
Hər rəssamam deyən düşsə də qəsdə-
Gözəl camalını ağ kağız üstə
Rəfaəldə olan məharət çəkər.

Amandır, Şamili eyləmə sayıl,
Gözün can almağa hamıdan qayıl.
Mən də can alanam deyən əzrail -
Bircə baxışından xəsarət çəkər.

Yazılmı
Gözəl, baxışından roman oxudum,
Dərdlərimə orda çarə yazılmış.
Yalvarıb gözündən aman oxudum,
Gör mənim taleyim hara yazılmış?

Sən gülümsə - atım qəmi, kədəri,
Qası çatsan - dərdir olmaz qədəri.
Gözlərin - bəxtimin ömür dəftəri,
Ora həm ağ, həm də qara yazılmış.

Şamil Dəlidağının söz incilərindən

Sənsən mənim arzum bu yer üzündə,
Naz etmə, bilirsən bunu özün də.
Bilmirəm nədənsə ala gözündə
Şamili çəkərim dara! - yazılmış.

Sən oldun

Gedən, ayaq saxla, könlümün quşu
Çox gəzib dolandı, məkan sən oldun.
Elə ki, istədim çıxam yoxuşu,
Yorulan vaxtımda təkən sən oldun.

İlqarın yolunda keşikdə durdun,
Ona səmt gələnin gözündən vurdun.
Qəlbimdə dağ kimi bir qala qurdun,
Axırda uçurub sökən sən oldun.

Yatırdıb, yuxudan vaxtsiz oyatdın,
Verdiyin ilqarı şöhrətə satdın.
Eşqin şərbətini mənə uzatdın,
Əlimə çatmamış tökən sən oldun.

Gözlərin yad kimi üzümə baxdı,
Elə bil qəlbimdən qara qan axdı.
Atamın saçının qarqara vaxtı,
Başımda ağ tükü əkən sən oldun.

Şamili tullayıb yaxmışdın xına,
Səni də atdılar, özünü qına.
Qəlbini qər qətdin qəm dəryasına,
Dərdin böyüyünü çəkən sən oldun.

Bilidir

Qoy sənə pir deyib yapışım a dağ,
O gözəl, çeşməndən içibdi bildir.
Qoy üzümü sürüm üzünə yolaq,
O gözəl bu yerdən keçibdi bildir.

Səndə qalan ətri olub həyanım,
Ondan məst olmuşam, çətin oyanım.
Qoy üstündə boynu buruq dayanım,
Yar burda boynunu bükübdü bildir.

Həsərin necə dözüb çəkim mən,
Belə dərde sanma ollam həkim mən.
Qoy üstündə quşa dönüb səkim mən,
Yar da kəklik kimi səkibdi bildir.

Bir gülünü qoysam gözümün üstə,
Şamiləm, sağalıb olmam xəstə.
Qoy mən onu seçim, canımı istə,
Yar da sonalayıb seçibdi bildir.

Sağallam

Bir canandan ötrü canım can verir,
Əhvalımı xəbər alsın, sağallam.
Ya yuxuda görsəm o dərman verir,
Ya da məni yada salsın, sağallam.

Taleyin ulduzu nurunu saçsa,
Qəlbini gizlicə əksimsə açsa,
Ona oğrun baxıb dodağı qaçsa,
Şirin xəyallara dalsın, sağallam.

Yolum düşsə bir vaxt gəzdidi bağa,
Mən səcdə qılaram həmin torpağa.
Əlim dəysə, əli dəyən yarpağa,
Mənə bu bəxt nəsb olsa, sağallam.

Hanı mənim kimi qəlbi yaralı,
Cəsədim qalıbdı candan aralı.
Yönü bəri baxıb o dağ maralı,
Uzaqdan qeydimə qalsın, sağallam.

Bir ot bitərdimi olmasaydı su?

Yarsız bar verərmi qəlbin arzusu?
Şamilin ölməyə çoxdu qorxusu,
Başım üstə kirpik çalsın, sağallam.

Etibarlı

Sitəmindən "a" yazıldı
Sinəmdəki "yar" yanına.
Səni gördüm dilimdən "sız"
Düşdü "etibar" yanına.

"Yüz" önündən "bir" silindi -
Sevincin sayı bilindi.
Gözlərimdə, ay qız, indi
"Tər" gəlibdir "tər" yanına...

Sən dolanıb gəzdin yandan,
Şamil oldu sinəsi qan,
Bülbül uçub gülüstandan
"Ğa" qonubdur "qar" yanına...

Yerininə

Qız, qəlbini neyləmişən,
Qoymusan bir daş yerinə?
Əyri qılnc bağlamısın,
Söylə, niyə qaş yerinə?

Zülmət etmə al səhəri,
Saç nurunu, gözəl pəri.
Mənə acı, tünd zəhəri
Gəl yedirtmə aş yerinə.

Qoy qınına kirpik oxu,
Sən Şamilin varı - yoxu.
Ürəyini açıb oxu,
Qan axıtma yaş yerinə.

Gülünə

Təbibim ol, yetiş qəlbin dadına,
Niyə məni döndərirsən gülüncə.
Acı sözün ləzzəti nə, dadı nə?
Ağla barı, əhvalıma gülüncə.

İnan, heç nə yazılmayıb alına,
Bəxt bazarda satılarmı, alına?
Fərq qoymaram ağ rənginə, alına,
Əgər olsa çiçək incə, gül incə.

Ömür keçib olarsan bir qarı, yar,
Gəl güvənmə ağ üzünə, qarıyar.
Xoş sözünlə buzu ərit, qarı yar,
Gəl Şamilə danış incə, gül üncə.

Mən nəçiyəm ki...

Nə desən baş üstə, dilinə qurban,
İxtiyar sənindir, mən nəçiyəm ki.
Söylədin -yaylağa gedək, - a ceyran,
O dağlar sənindir, mən nəçiyəm ki.

Eşqin odu kimi köz ola bilməz,
Gözlərinə bənzər göz ola bilməz.
Canım lazımdırsa söz ola bilməz,
Gəl apar, sənindir, mən nəçiyəm ki.

Bir gözüm lazımsa - cütünü verrəm,
Paranı istəsən - bütünü verrəm.
Evimiz uça da sütünü verrəm,
Nəyim var sənindir - mən nəçiyəm ki.

Nə deyirəm

Olub keçənləri sovurub yelə,
Atırsan sən məni, at, nə deyirəm.
Ox nə lazım bircə kəlmə "yox" ilə
Qatırsan torpağa, qat, nə deyirəm.

İlqarın sınıb boranda, çəndə,
İnanmıram səni salalar bəndə.
Qara bulud olub məni görəndə
Çatırsan qaşını, çat, nə deyirəm.

Dilədim bəxtimiz gül kimi açsın,
Eşqimiz könlə nurunu saçsın.
Qəm bizi görəndə baş alıb qaçsın,
Höküm et taleyimə yat, nə deyirəm.

Amandır, inanma hər yetən sözə,
Gəl oturaq, giley eylə üz-üzə.
İxtiyar sənədir, dəyər-dəyməzə
Satırsan Şamili, sat, nə deyirəm.

Kimi

Qəlbimin eşq hörgüsündə,
Bəxtim deyib hörəm kimi.
Ürəyimin güzgüsündə
Əks eyləyə, görəm kimi.

Sənə dedim: - Yar, qan oldu,
Tufan qopdu, boran oldu.
Könül evim yağın oldu,
Dağ dilləndi: - Dərəm kimi?

Dəlidağın gül fəslisən,
Gözəlliyin yüz mislisən.
Vallah yəqin sən Əslisən,
Mən yanırım Kərəm kimi.

Birininə?

Üç gözəli bir çəməndə görmüşəm,
Biri güldü, biri çiçək, biri nə?
Birisinə üç hədiyyə vermişəm,
Biri candı, biri ürək, biri nə?

Bir talada həm tikan, həm lala var,
Kimdir deyən sökülməmiş qala var?
Yer üzündə üç dağdan bəla var,
Biri seldi, biri külək, biri nə?

Dost zəhrini şərbət kimi içmişəm,
Mən Şamiləm, çoxqun sellər keçmişəm.
Bu dünyada mən üç arxa seçmişəm,
Biri eldi, biri çörək, biri nə?

Döndərə

İgidi söz, kababı köz
Yandırıp külə döndərə.
Söz qananı bircə kəlmə,
Nazlıdib milə döndərə.

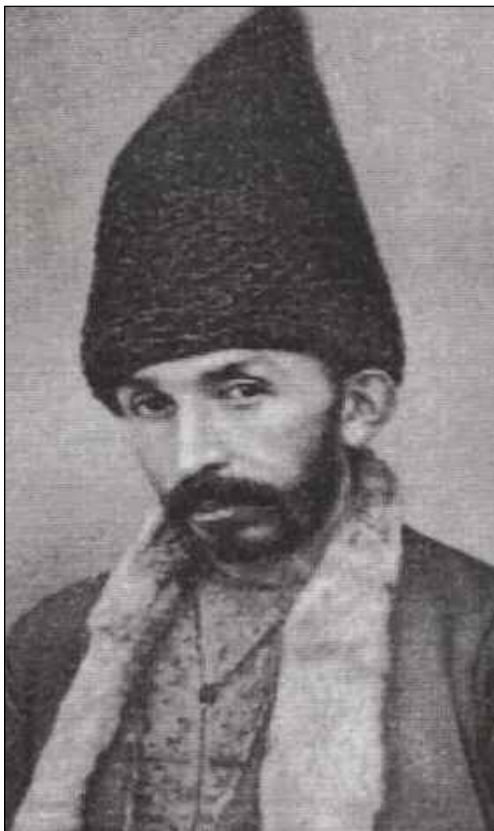
Ox süzərmi yay olmasa?
Dərya olmaz, çay olmasa.
Yar, yarına tay olmasa,
Hər günü ilə döndərə.

Hikmətdirmi arı şanı?
Şamil, onda hünər hanı?
İnsan əli boz tikani,
İstəsə gülə döndərə.

Əvvəli ötən saylarımızda

Daşdəmir beş nəfər cavan oğlanla birlikdə xeyli əski və neft götürüb «bismillah» edərək aşağı dəyirmanla tərəf endilər. Dəyirmanla çatan kimi onun bir neçə yerindən əski qoyub üzünə neft tökərək od vurdular. Alov göyə qalxdı. Daşdəmir isə yoldaşları ilə Qalaya qayıtdılar. Çuxur məhəlləsinin cavanları onları alqışladılar. Ermənilər Şuşakənd tərəfdən böyük bir alov qalxdığını gördülər. Onlar Dəyirməndə müsəlmanların olduğunu zənn edərək oraya çatarkən atəş açmağa başladılar. Sonra ehtiyat edə-edə gəlib oraya çatanda gördülər ki, heç kim yoxdur. Onlar tökülüb dəyirmanı söndürmək istəyəndə gördülər ki, maşınların əsas yerləri yanıb. Onlar dəyirmanı sahibsiz qoyub getdiklərinə çox təəssüfləndilər. Bir neçə gündən sonra məlum oldu ki, dəyirmanın bir para yerləri yanmayıb. Həmin Daşdəmir altı nəfər cavanla gecə həmin dəyirmanla gələrək yanmayan alətlərə və bir neçə otağa od vurub yandırdılar. Bacarıqları qədər də un-buğda götürüb Qalaya gəldilər. Şuşakənddən alovu görənlər dəyirmanla tərəf atəş açmağa başladılar. Arada dəyirməndən bir neçə dəfə bərk gurultu səsi gəldi. Dedilər ki, ermənilər aftafalara barıt və yumru demir-

Mir Möhsün Nəvvab
GÜLABLI ƏHVALATI
(1323-cü İL ZİLQƏDƏ AYI)

Malibəylidə olan kazaklardan biri və bir nəfər də qoca müsəlman hər ikisi bir araba ot aparmaq üçün ştaba gəldilər. Bu zaman ermənilər onları gülləyə tutdular. Bu qəfil atəşdən kazak ağır yaralandı, müsəlman isə həlak oldu. Kazaklar istədilər ki, orada olan ermənilərin hamısını qırsınlar, lakin onların böyüyü buna mane oldu. Kazakların rəisinin göstərişi ilə erməni evlərinin hamısı mühasirəyə alınaraq axtarış aparıldı. Tapılan tüfəng və patronların hamısı müsadirə olundu. Bir erməninin dükanından iki bomba, xeyli barıt və bir neçə ədəd beşaçılan tüfəng tapıldı. Təftiş nəticəsində ermənilərdən yetmiş ədəd tüfəng müsadirə olundu.

Ə L A V Ə: Şuşanın yolu bağlı olduğundan ərzaq qıtlığı yaranmışdı. Bir daha müsəlmanların izzətli əyanları və camaatı Qalaya göndərmək üçün neçə min pud un, düyü, buğda, qənd, neft və başqa şeylər tədarük etdilər. Dövlət Qala yolunu ermənilərdən azad etmək üçün top və beşaçılan tüfənglərlə silahlanmış bir neçə dəstə əsgər və onlara rüşvət almayan, xoş xasiyyət bir komandir göndərmişdi. Həmin komandir öz dəstəsi ilə Ağdama gələrək gördü ki, Qala yolunu erməni quldurlarından azad etmək üçün

erməni belə cürət edib çıxıb bilmədi. Beləliklə, ərzaq dolu arabalar və qoşun gəlib Şuşaya daxil oldu. Arabalarda gətirilmiş ərzağın bir qismi sahiblərinə çatdırıldı, bir qismi isə ucuz qiymətə kasıblara və qəriblərə satıldı. Gətirilmiş un isə çörəkçilərə verildi ki, bişirib ucuz qiymətə xalqa satsınlar. Dövlət qoşununun əsgərləri evlərdə, komandir isə deputat Balaca Hacı Sadiğın evində tam ehtiramla yerləşdirildi. Şəhərin əyanları və ziyalıları gəlib komandirə öz razılıqlarını bildirdilər.

Bir həftədən sonra şəhərdə əhalinin güzəranı yenə də çətinləşdi. Nəci və qeyrətli müsəlmanlar 130 araba ərzaq hazırlayıb qoşunla birlikdə Şuşaya gətirdilər. Yolda ermənilər arabaların hərəkətinə mane olmaq istəsələr də buna nail ola bilmədilər. Atılan topların səslərini eşitmək hərəsi bir tərəfə dağılırdı.

Ərzaq gəlib Şuşaya çatdıqdan sonra qoşunu müşayiət edən və 12 at qoşulmuş divardağdan topu gətirib divanxananın qabağına qoydular. Bu vaxt erməni Kiki Kələntərov da generala yaxınlaşaraq xahiş etdi ki, onun şərəfinə erməni məhəlləsində hazırlanmış gözəl mənzilə buyursun. General acıqla ona

1905-06-cı illərdə erməni-müsəlman davasında kürd xalqının rolu

lər dolduraraq lazım gəldikdə onlardan partlayıcı bir maddə kimi istifadə etmişlər. Belə ki, onlar partlatmaq istədikləri yerə həmin aftafadan birini qoyub, piltə ilə lüləyə uzaqdan od vururlar. Bu zaman aftafa gurultu ilə partlayıb, onun parça-parça olmuş gövdəsi və yumru demirlər hər tərəfə yayılır. Görünür dəyirməndə partlayan da belə aftafalar olmuşdur.

Ermənilər isə bunun əvəzini çıxmaq üçün Muxətər kəndinə gələrək Hacı Əsgər uşağının burada olan bir bağına və balaca evinə od vurub yandırdılar. 1323-cü il zılqədə ayının 9-da dilənçi Bayramın 12 yaşlı Ağca adlı qızı bir şahı götürüb neft almağa gedir. Yollar bağlı olduğundan bazarda neft olmur. Bir mömin bəndə qızı evinə apararaq şüşəsini neftlə doldurub yola salır. Qız geri qayıdanda yolunu azıb erməni məhəlləsinə çıxır. Ermənilər onu tutub qımdatların yanına aparırlar. Qımdatlar Ağcadan soruşurlar ki, müsəlmanların yeməyi çoxdurmu? Qız cavab verdi ki, hər yerdə çoxdur, amma yalnız bizim evdə yoxdur. Qımdatlar yenə soruşdular ki, müsəlmanların atmağa nəyi var? Qız cavab verdi ki, topları, hamıda və hər evdə tüfəng və tapança çoxdur. Bu sual-cavabdan sonra ermənilər qonşu otağa keçdilər. Bir azdan Ağcanın yanına bir erməni övrəti gələrək qıza dedi ki, bir də ermənilər səndən müsəlmanların əhvalını soruşsa, deyinən ki, müsəlmanlar sizi qıracaqlar. Bax, deməsən səni diri-diri öldürəcəklər. Bir də müsəlmanlara deyinən ki, dəxi dava bəsdir, evimiz yandı, malımız, dövlətimiz getdi. Allah xatirinə qoysunlar rahat oturaq.

Ermənilər yenə də gəldilər. Onlar qızdan sual etdilər ki, müsəlmanlar nə işdə və nə fikirdədirlər?

Qız cavab verdi ki, sizi qıracaqlar. Erməni onun üzünə qışqıraraq susmasını əmr etdi. Sonra çay içməyə və horra kimi bir şey yeməyə başladılar. Mənə də təklif etdilər, lakin iyrendim. Səhəri gün ermənilər Ağcanı polisə təhvil verdilər və bildirdilər ki, yolunu azıb erməni məhəlləsinə gəlib çıxıbdır. Polis övrəti ilə bərabər, qızı da sankaya mindirib müsəlmanlara təhvil verdilər.

Bu günlərdə Tağ, Tuğ, Dağdağan, Mirikəndi, Harov və digər ətraf kəndlərdən ermənilər cəm olub qımdatlarla məsləhətləşərək belə qərara gəldilər ki, Qalanı asanlıqla ələ keçirmək üçün əvvəlcə ətraf kəndlərdə yaşayan müsəlmanları erməni hücumları ilə tənqə gətirərək bir qismini qırmaq, digər qismini isə qaçırtmaq lazımdır. Kəndlərdən müsəlmanları təmizlədikdən sonra buralar xalis «Hayastan torpağına» (Ermənistan) çevrilecək. Bu məqsədlərini həyata keçirmək üçün əvvəlcə Gülablı üzünə hücumla keçdilər. Onlar Gülablıya çatarkən əvvəlcə bir adam göndərdilər ki, kəndin özündən bir xəbər gətirsin. Həmin adam gəlib gördü ki, kəndin kişilərinin çoxu Qalada, kənd-bazarlarda, toylardadırlar. Kənddə isə övrət-uşaq və qocalardan və bir neçə tüfəngdardan başqa heç kəs yoxdur. Odur ki, ermənilər cəsərlə kəndin üzünə yeridilər. Əvvəlcə istədilər ki, məscidi dağıtsınlar. Kənddə olan tüfəngdarlar səngərlərə girərək erməniləri gülləyə tutdular. Beləliklə, atışma başladı və dörd saat davam etdi. Ermənilərin çoxusu açıqda, müsəlmanlar isə səngərlərdə olduğundan ermənilərdən 61 nəfər qətlə yetirildi. Az qalmışdı ki, ermənilər geri qayıtsınlar. Bu zaman müsəlmanların gülləsi qurtardı. Onlar qaçıb bir yerdə gizləndilər. Ermənilər əhvalatı başa düşüb kəndə daxil oldular. Onlar evləri gəzə-gəzə qarət edirdilər. Ermənilər 20 nəfər uşaq, bir neçə qoca və bir kor kişinin qapıları bağlayaraq gizləndikləri bir evə çatdılar. Ermənilər evin bir tərəfini dəşib ot-saman qoyaraq od vurdular. Evdəkilər tüstüyə tab gətirə bilməyib qapını açaraq bayıra çıxdılar. Ermənilər tökülüb bu günahsız uşaqların və qocaların hamısını gülləyə tutub qətlə yetirdilər. Əllərinə düşən malları isə qarət edib apardılar. Sonra isə məscidə dolaraq orada olan xalı, gəbə və sairə əşyaları qarət etdikdən sonra minbərinə od vurdular. Ermənilər Gülablıdan sonra Abdal kəndinə hücum edərək onu mühasirəyə aldılar. Bir gecəgündüz atışma davam etdi. Bu davada müsəlmanlardan 40 nəfər kişi, övrət-uşaq qətlə yetirildi. Ermənilər burada da məscidi qarət etdilər. Ə L A V Ə: Bu günlərdə

beş minə qədər silahlı müsəlman igidləri atlanaraq onu gözləyirlər. Dövlət dəstələrinin komandiri onlara müraciət edərək bildirdi ki, sizin bu işdən ötrü oraya getməyiniz lazım deyil. Mən öz qoşunumla bu yolların açılmasına,

şəhərə sursat və ərzaq çatdırılmasına müvəkkiləm. Ayrı işlərə mən qarışmıram. Odur ki, yolları açıb ərzağı Qalaya çatdırdıqdan sonra siz mənsiz nə istəsəniz edə bilərsiniz. Bu sizin öz işinizdir. Bundan sonra camaat tədarük etdikləri ərzaq və başqa şeyləri yetmiş arabaya yükləyərək dövlət qoşunu ilə birlikdə Şuşaya yola düşdülər. Əsgərənə çatan kimi komandirin əmri ilə yolun hər iki tərəfində hündürüklərdə düzəldilmiş erməni səngərlərinə toplardan atəş açdılar. Ermənilər pərən-pərən olub hərəsi bir tərəfə qaçdı. Səngərlərdə bir erməni belə qalmadı. Xan bağından keçənədək yol boyu qurulmuş erməni səngərlərinin hamısı toplardan açılan atəşlərlə darmadağın edildi. Bu atəşlərin qarşısına bir

cavab verdi ki, siz erməni tayfasına inanmaq olmaz. Gürcü, müsəlman və rus qardaşdırlar. Onların sözləri də, özləri də düzdür. Ancaq sizin tayfaya etibar etmək olmaz. Buna görə də mən müsəlman məhəlləsində qalacağam.

AYRI-AYRI KƏNDLƏRDƏ BAŞ VERMİŞ MÜNAQİŞƏLƏR (1323-cü İLİN ZİLQƏDƏ AYI)

Bu tarixdə müsəlmanların Sərv kəndində ermənilərlə bərk toqquşması oldu. Müsəlmanların bir parası bu toqquşmaya hazır olmadığından əvvəlcə müsəlmanlardan iyirmi nəfər şəhid oldu. Bundan qeyzlənən müsəlman silahlıları «Ya Allah» deyərək erməniləri mühasirəyə alıb gülləbaran etdilər. Ermənilərdən 50 nəfərdən çox adam öldürüldü, o qədər də yaralandı. Bundan sonra ermənilər qayıdıb səngərlərə girdilər. Müsəlmanlar da öz yerlərinə qayıtdılar. Həmin tarixdə Cavanşir müsəlmanları dəstə bağlayıb Çaylı kəndinə hücum etdilər. Bu hücumda on iki nəfər erməni öldürüldükdən və iyirmiyyə qədər yaralandıqdan sonra qalanları qaçmağa başladılar. Kənd tamamilə boşaldı və müsəlmanların əlinə keçdi. Qaçan ermənilər bütün kəndlərə səpələnərək baş vermiş hadisə haqqında onları xəbərdar etdilər. Bir neçə kənddən ermənilər toplaşaraq Demirli adlı müsəlman kəndinə hücum etdilər. Kəndin əhalisi uzaqgörənlik edib qabaqcadan əşya və azuqələrini başqa yerə aparmışdılar. Odur ki, bu balaca kəndə hücum nəticəsində o qədər də zərər dəyməmişdi. Kəndin əhalisi isə qonşu kəndlərə qaçmışdılar. Əhvalatdan xəbərdar olan Cavanşir igidləri bir neçə dəstə döyüşçü ilə Canyonatq və Gülyatq kəndlərinin üzünə yerimşilər. Onlar kəndləri hər tərəfdən mühasirə etsələr də iki yerdən qaçmağa fürsət var idi.

Atı və ulağı olanlar öz övrət-uşaqlarını və azuqələrini götürüb həmin yerlərdən çıxıb qaçdılar. Kəndlərdə qalanlardan yüz nəfərə qədər öldürüldü, yüzdən artığı da yaralandı. Kəndlərdə qalan ermənilərin yaxşı sursat ehtiyatı olduğundan səngərlərə girib atışdırlar.

Ardı var
Səhifəni Hazırladı: Tahir Süleyman

Əhməd Həppo
(Əvvəli 433-cü sayımızda)

Xəcenin qəlbi kövrəkdir. O, həyatın dəhşətlərindən qorxur, öz sevgilisi üçün düşmən hiyləsindən ehtiyat edir. Xəcenin nəzərində dünyada sevən könüllərdən qüvvətli heç bir şey yoxdur. Əgər bu sevgi təbiətin saf gözəlliyindən, məsumluğundan yaranmışsa ona ölüm yoxdur. Xəcenin nəzərində bulaq başı dünyanın ən müqəddəs yeridir. Çünki onlar öz sevgilərini burada etiraf etmiş, çeşməni şahid tutub onun saflığına and içmişlər. Siyabənd öz sevgilisi yolunda həlak olarkən Xəce qana boyanmış igidə baxıb şivən qoparır. Onun Fərhadını bulaqlar, qayalar, qartallar, kəkliklər, durnalar eşidir. Siyabənd qoyunda pərvəriş tapdığı Sipan-Xələt dağının lalələri içərisində son dəfə sevgilisinin üzünə gülümsəyir. Onun təbəssümündə və son sözlərində vətən və məhəbbət yolunda canından keçən məğrur bir qəhrəmanın qəlbi canlanır, şölə saçır:

*Xəce, ağılama, əzizim, ağılama,
Heyfim cavan canıma gəlmiş,
Sənin ala gözlərinə heyfim gəlir.
Sipan-Xələtin çiçəklərinə heyfim gəlir.*

Onları düşmən əli dərəcə qəbrim alışıb yanar. 38

Lakin Xəcenin eşqi onun acı fəryadından qüvvətlidir. O, sevgilisinin ox və kamanını yerdə qoymur, qılıncını qurşayıb onun intiqamını almağa gedir. Sipan-Xələt dağının müqəddəs çiçəklərini düşmən əlləri dəre bilmir. Onları Xəce qoruyur, çünki bu çiçəklər Siyabəndin qanına boyanmışdır.

“Siyabənd və Xəce” dastanındakı peyzaj, vətən təbiətinin rəngarəng mənşələri “Qər və Kölik”də daha çox simvolikləşir, nağıl və əfsanə boyaları ilə dastan, epopeya, tarixi mənzumə boyaları çarpazlaşır, bir-birini tamamlayaraq əlvan çalarlar yaradır. Bu dastanın ekip vüsəti və lirik cazibədarlığı süjetdə görünən bütün təbii predmetlərdə üzvi vəhdət halında meydana çıxmaqdadır.

O biri dastanlarda olduğu kimi bu bədii sənət abidəsində də Kürdüstan çeşmələri qəblərə işıq, şəffaflıq gətirir, qayalar, dağlar onlara vüqar, mətanət bəxş edir, güllər-çiçəklər onların ürəyinə zəriflik, incəlik duyğuları aşılayır.

Qər və Kölik qardaş olsa da, onları başqa hissiyat – vətən məhəbbəti, ana torpağın müqəddəsliyi birləşdirir. Qardaşlar bir-birini məhəbbətlə sevir. Onların sevgisi və igidliyi

DASTANLARDA YAŞAYANLAR

Əlçatmaz abidələrə doğru

bir qılıncın iki ağzına, bir quşun iki qanadına bənzəyir. Xalqı təmsil edən bu qəhrəmanların təsəvvürüncə, igid olmadan sevmək olmaz. Həqiqi məhəbbət yalnız igidlərə şücaət gətirməlidir. Çünki belə məhəbbətin üföqləri çox genişdir. O vətənin üföqləri ilə birləşir, nəhayətsizliyə, ülviyyətə qovuşur. Burada təbiətin gözəlliyi vətənin gözəlliyi kimi mənalandırılır, daha yüksək bədii siqlet kəsb edir. Ümumiyyətlə, kürd xalq dastanlarının hamısında vətənpərvərlik hissi başqa həyat hadisələrində olduğu kimi, təbiət lövhələrində də bütün aydınlığı ilə ifadə olunmuşdur.

Dastan qəhrəmanlarını səciyyələndirən ən

döyüş yəhər-yüyəni, döyüş bürsəti həmin nəğmələrdə böyük bir məhəbbətlə, son dərəcə təbiilik və reallıqla əks etdirilmişdir.

“Süvari nəğmələri sərt və gözəl kürd təbiətinin, həmişə müharibə meydanını andıran qaynar kürd həyatının geniş fonunda el içindən çıxan dönməz, yenilməz igidləri Kürdüstan dağlarında bəslənən kişnərtili köhlənləri tərənnüm edir. Bu nəğmələrin qəhrəman süvari kürd igidi adicə bir atlı deyil, xalq qəhrəmanlığının rəmzi, adı dillərdə dolayan təmsalidir. Məlumdur ki, başqa xalqların folklorunda da at igidlik simvolu kimi təsvir edilir. Kürd nəğmə və dastanlarında isə köhlənin

qulaq və hətta dəvəyə nisbətən atdan az istifadə olunur.”³⁸

Deməli, kürd atı igidlik, cəsurluq meydanının zinatidir. At sərbəstlik, azadlıq yolunda, yadelli qəsbkarlara qarşı qanlı müharibələrdə, müqəddəs vətən torpağının yağlardan qorunmasında əsas vasitədir. Buna görə də onu öküzdən, qatırdan, ulağın, dəvənin cərgəsinə qoymaq, ondan sağmal heyvan kimi istifadə etmək, südünü sağmaq, ətinə yemək kürd qəbilələrinin məişətində təbii olaraq özünə yer tutmuşdur.

Kürdlərin təsəvvürüncə bunlar atı adıləşdirər, şənini azaldar, onun müqəddəsliyinə xələl gətirər və bir sözlə kürd qəhrəmanlıq ənənəsinə zərər vurur, igidlik, cəsurluq hissini zəiflədər. Görkəmli folklorşünas V. M. Jirmunskinin aşağıdakı fikirləri kürd folkloruna da tamamilə aid edilə bilər. “Atla qəhrəmanın arasında dostluq dünya epopeyalarında ən çox yayılmış mövzulardandır. Köçəri və yarımköçəri xalqlarda at qəhrəmanının yol və mübarizə yoldaşı kimi olduqca mühüm rol oynamışdır.”³⁹

“Məm və Zin”də Bor, “Qər və Kölik”də Becan, Sosik, “Əli Xarziya”da Həko və s. köhlən surətləri xalqın ölməz bədii abidələrində əbədiləşdirilmişdir. Kürd folklorunun qocaman tədqiqatçısı, görkəmli alim Həciye Cindi xalq dastanlarında qəhrəmanlıq ənənələrindən danışarkən atla bağlı el adətlərinə xüsusi diqqət yetirir: “Kürd epik nəğmələrində qəhrəman və at vahid bir canlıya çevrilir. Çox vaxt igidin həyatı və ölümü atdan asılı olur. Qəhrəman həlak olanda onun atı yas mərasiminin iştirakçısı kimi görünür.”⁴⁰

Professor H. Cindinin sözlərinə bunu da əlavə etmək lazımdır ki, qəhrəmanın matəm mərasimində onun şücaətli köhləninə boy-nuna, yəhərin üstünə qara örpək çəkilmiş halda yasa gələnlərin qarşısına çıxarırlar. Kotəl-matəm zamanı at gəzdirmək adlanan bu mərasim vaxtı uzaqdan gələnlər atı görəndə kimi ən əvvəl “Brao, brao” /qardaş/ deyər süvari nəğmələri oxuyur və buradaca ölən igidin şənini nəğmələr yaradırlar.

“Qər və Kölik” dastanında Kölikin bütün qəhrəmanlıqlarında onun köhləni Sosik və əfsanəvi Becan iştirak edir.

Kölik kürd xalqının bir çox səciyyəvi cəhətlərini öz xarakterində əks etdirən mərə, mübariz, alicənab, qorxmaz bir döyüşçü, igid və sərkərdə kimi təsvir edilmişdir. “Qər və Kölik” kimi gözəl sənət nümunəsinin monumentallığı, bədii zənginliyi bir də bu obrazın nəhəngliyində və reallığında özünü biruzə vermişdir. Dastan kürd köçəri və yarımköçəri həyatını, el məişətini, qəbilə həyat tərzini bütün incəliklərinə qədər əks etdirən bir abidə kimi ensiklopedik səciyyə daşıyır. Kölik yeddi pəhləvanla vü

ümdə kəyfiyyətlərdən biri budur ki, onların gözəllik anlayışı vətən gözəlliyi ilə eyniyyət təşkil edir. Onlar bu gözəlliyi qorumağa, yaşatmağa, ondan ilham almağa layiq olan kamil və məğrur qəhrəmanlardır. Bu gözəlliyin toxunulmazlığı onların şərəf və ləyaqətini şərtləndirən başlıca amildir.

Beləliklə, aydın olur ki, kürd xalq dastanlarında təbiət təsviri süjetlə əlaqələnməmiş sadəcə maraq doğurmaq üçün əsərə daxil edilən bədii təsvir deyil, vətənpərvərlik hissini və yaxud vətəndaşlıq duyğusunun kamil bədii təəcəssümüdür. Kürd xalq dastanlarının ən gözəl bədii məfkurəvi məziyyətlərindən biri məhz onların bu xüsusiyyətidir.

Qəhrəmanlıq ənənələri

Kürd folklorunda süvari nəğmələri /“Kilamən sifəran”/ xüsusi yer tutur. Bu qədim el nəğmələri qəhrəmanlıq dastanlarının özül daşları sayıla bilər. Qəhrəmanın mədhi, onun şir kimi odlar içindən keçən köhləninə vəsfi, qəhrəmanın döyüş libası və əsləhəsi, atın

təsvir və tərənnümü spesifik xüsusiyyətlərə malikdir.”³⁷

Təsədüfi deyil ki, Azərbaycanda olduğu kimi Kürdüstanda da at haqqında çoxlu atalar sözləri, zərb-məsəllər, rəvayət və əfsanələr mövcuddur.

“Hesp mirazə” /At muraddır/, “Hespa çə birayə” /Köhlən at qardaşdan irəlidir/, “Hespa bin xwe nede kurə xwe jî sifərbə” /Öz köhləninə oğluna da qıyma/ və s. atalar sözləri kürd xalqı içərisində yeddi yaşlı uşaqdan yüz yaşlı qocayadək hamının işlətdiyi qüdrətli xalq ifadələridir. Bu sözlər, bu kəlamlar həmişə duz-çörək kimi müqəddəs tutulmağa, səhrli, tilsimli sayılmış, hətta bəzən at ilahiləşdirilmişdir.

Görkəmli kürdşünas, kürd tarix və etnoqrafiyasının məşhur tədqiqatçısı O. Vilçevski kürd həyat və məişətində atın necə mühüm rol oynadığını və ata xalqın münasibətini xüsusi olaraq qeyd edir: “Atdan qətiyyətlə sağmal və ətlə heyvan kimi istifadə edilmir. Nəqliyyat və qoşqu kimi də Kürdüstanda öküz, uzun-

İranla kürd üsyançılar arasında gərginlik artır

İranlı kürd üsyançılar İranın İraq Kürdüstanında kürdlərin baş qərargahını hədəf alan raket hücumuna cavab veriləcəyi ilə hədələyib. İranın İnkilab Qvardiyası tərəfindən raket İran Kürdüstanının Demokrat Partiyasının (KDPI) İraqın Koya şəhərindəki qərargahına sentyabrın 8-də atılıb.

KDPI 15 üzvünün öldüyünü, digər bir neçə adamın yaralandığını bildirib. Tehran tərəfindən terrorçu təşkilat adlandırılan KDPI İranın ən uzunmüddətli hərəkatıdır. Bu təşkilat 1979-cu ildən bəri kürdlərin milli hüquqlarının müdafiəsi naminə İranla partizan müharibəsi aparır.

İran rəsmiləri kürd separatistlərini İraqla sərhəd bölgələrdə patrul qüvvələrinə qarşı bir neçə hücumu görə ittiham edib. Hökumətin bəyanatında bildirilib ki, partiyanın qərargahına hücum Qərbi Azərbaycan, Kürdüstan və Kirmanşah vilayətlərindən ABŞ-la əlaqəsi olan

terrorçu qruplaşmaların fəaliyyətlərinə mane olunması mahiyyəti daşıyıb. KDPI isə iddiaları rədd edib.

İran rəsmiləri kürd üsyançılarının ABŞ-dan motivasiya aldığını və ABŞ-ın iqtisadi tənəzzül yaşayan İranda sabitsizlik yaratmaq istədiyini bildirir. Amerikanın İranla 2015-ci il nüvə sazişindən çıxması ilə İrana qarşı tətbiq etdiyi sanksiyaları iqtisadiyyata ciddi şəkildə ziyan vurub. Ötən həftə İranın İnkilab Qvardiyasının komandiri Məhəmməd Baqeri Press TV-yə İranın İraq ərazisində hücumunu müdafiə edərək, rəsmi Tehranın özünü ABŞ təcavüzündən qorumaq hüququna malik olduğunu deyib.

ABŞ dövlət Departamenti Vaşinqtonun kürd üsyançıları təşvif etdiyinə dair iddiaları rədd edib. İraq və Kürdüstan hökumətləri İranın hücumu ölkənin suverenliyinin pozulması adlandıraraq, İraqdan aralarındakı münaqişədə istifadə edilməməsinə çağırıb.

Eksperlərin fikrincə, daxili və beynəlxalq müstəvidə İrana qarşı təzyiqlərin artması ilə İran və kürdlər arasında qarşıdurma daha da artacaq.

Başbakan Barzani, ABD Dışişleri Bakanı Pompeo ile görüştü

Kürdistan Bölgesi Başbakanı Neçirvan Barzani, ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo ile telefon görüşmesi gerçekleştirdiği bildirildi. Irak'ın yeni kurulacak hükümet çalışmaları kapsamında Bağdat'ta bulunan Başbakan Neçirvan Barzani'nin ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo ile telefonda yaptığı görüşmede Irak'ta siyasi süreç ve gelişmelerin ele alındığı bildirildi.

Irak'ın siyasi geleceği hakkında görüş alışverişinde bulunulan ikili görüşmede, Irak Parlamentosu Başkanı'nın seçilmesi, belirlenecek olan cumhurbaşkanlığı ve başbakan seçimleri için yürütülen çalışmalar gündeme geldi. Görüşmede ayrıca taraflar Irak'ta yeni hükümet sürecinin başarıyla tamamlanmasına değinilerek, Irak'ın gelecekte siyasi, güvenlik ve istikrarının devam etmesi umud edildiğine dikkat çekilerek tüm bileşenlerin haklarını gözeterek yeni bir hükümetin iktidara gelmesinin önemine dikkat çekildi.

Kürdistan Bölgesi'nin Irak'taki siyasi sürece katılmasının önemi ve rolüne değinen ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo, seçilecek 3 başkanlığın (parlamento başkanlığı, cumhurbaşkanlığı, başbakanlık) uyumuna vurgu yaptı. Görüşmenin devamında ABD'nin Irak ve Kürdistan Bölgesi ile ilişkilerinin geleceği ve bölgedeki son gelişmeler değerlendirildi. **BasNews**

Cumhurbaşkanlığı seçimi ertelendi

Irak Parlamentosu'nda 25 Eylül'de yapılması planlanan Cumhurbaşkanlığı oylamasını ertelendiği öğrenildi.

25 Eylül Salı günü yapılacak olan yeni dönemin ikinci oturumunda yapılması planlanan cumhurbaşkanı oylaması gerçekleşmeyecek. Cumhurbaşkanı seçiminin ise ne zaman yapılacağı hakkında bilgi yok. Irak Parlamentosu'ndan yapılan açıklamaya göre, 25 Eylül'de yapılacak oturumda Oturumda kalıcı komisyonlar, Basra'nın durumu ve bu vilayete temel hizmetlerin sağlanması gündemlerinin ele alınacağı kaydedildi. Daha önce yapılan açıklamada, 25 Eylül'deki oturumda cumhurbaşkanı seçiminin yapılacağı duyurulmuştu.

Irak'ta 12 Mayıs'ta yapılan genel seçimlerin ardından 3 başkanlık (başbakan, parlamento başkanı, cumhurbaşkanı) yeniden belirleniyor. **Nerina Azad**

McGurk: Önemli kararlar alınacak

ABD Başkanı Donald Trump'ın IŞİD ile Mücadele Özel Temsilcisi Brett McGurk, Kürdistan'ın Süleymaniye kentine ziyareti sırasında yaptığı açıklamada "Hükümetin kurulması için Irak, gelecek günlerde önemli kararlar alacaktır."

McGurk Kürdistan'ın Süleymaniye kentindeki Kürdistan Yurtseverler Birliği'ni (YNK) ziyaret etti. Basına kapalı gerçekleşen toplantı sonrası YNK Politbüro Sorumlusu Mela Bahtiyar ile birlikte gazetecilere değerlendirmelerde bulunan McGurk, Irak'ın bağımsız, egemen ve güçlü yeni bir hükümet kurmaya doğru ilerlediğine inandıklarını ifade etti. "Hükümetin kurulması için Irak, gelecek günlerde önemli kararlar alacaktır." diyen McGurk, "Iraklı kardeşlerimiz ve ortaklarımız bu kararı kendileri alacak ve anayasaya bağlı bir hükümet kurulacak." dedi.

YNK Politbüro Sorumlusu Bahtiyar da hükümetin kurulması için durumun başkent Bağdat'ta büyük oranda netleştiğini, Kürtlerin de nihai karar verme vaktinin geldiğini söyledi. Mesut Barzani liderliğindeki Kürdistan Demokrat Partisi (PDK) ve YNK'nin görüşmelerinin de ciddi olduğunu aktaran Bahtiyar, her durumda Kürtlerin kendi içerisinde birlikte hareket etmesi ve cumhurbaşkanlığı için de tek aday göstermeleri gerektiğine vurgu yaptı.

Irak'ta, 12 Mayıs'taki genel seçimlerden bu yana ABD, yeni hükümetin kendisine yakın olmasını sağlamak için McGurk üzerinden siyasi taraflarla sıkı bir görüşme içerisinde. Bu sebeple McGurk, sürekli bir şekilde hem Irak hükümeti hem de Kürdistan siyasi partilerin önde gelenleriyle toplantılar düzenliyor. **Nerina Azad**

PDK: Bağımsızlık referandumunun yıldönümünü ulusal gün ilan edilsin

Kürdistan Parlamentosu seçimlerine bir hafta kala Kürdistan Demokrat Partisi (PDK) bağımsızlık referandumunun yıldönümünün ulusal gün ilan edilmesini istedi.

Kürdistan'daki seçime bir hafta kala PDK Meclis Grup Başkanı Umed Xoşnaw, bağımsızlık referandumunun yıldönümü için dikkat çekici bir talepte bulundu. PDK'nin listesinde 50. sırada yer alan Umed Xoşnaw, 25 Eylül'ün ulusal gün ilan edilmesini istedi.

Edinilen bilgilere göre, parlamenterler 25 Eylül bağımsızlık referandumuna ilişkin bir düzenlemeye gidiyor. Referandumun yıldönümünde 25 Eylül'ün hem resmi gün hem de tatil edilmesi için yasa çalışması talep ediliyor.

Konuya ilişkin BasNews'e açıklama yapan PDK Meclis Grup Başkanı Umed Xoşnaw, "Başarılı bir referandum yapıldı. İlk kez Kürdistan halkı kendi kaderlerini tayin edebildi ve sesini dünyaya ulaştırdı. Bu nedenle kararımızdan

vazgeçmedik, hedeflerimize ulaşmak için mücadelemiz devam edecek, PDK'nin çabaları sona ermiş

değil" dedi.

Xoşnaw, parlamentoda PDK'nin ana görevlerinden birinin 25 Eylül'de hem ulusal bir gün ilan edilmesi hem de tatil yapılması için gerekli yasal düzenlemeler için girişimlerde bulunacaklarını söyledi.

Konuyu her yönüyle ele alacak

larını vurgulayan Xoşnaw, "Kürdistan'da referandum gününe ilişkin ilk önce yasa çıkartalım ve ulusal bir

gün olarak ilan edelim" ifadelerini kullandı.

Kürdistan'da seçim

Kürdistan Parlamentosu seçimleri 30 Eylül'de yapılacak. 111 parlamenterin seçileceği seçime Kürdistan Demokrat Partisi'nden 100 aday yarışacak. **basnews.com**

Brüksel'de Kürdistan Kültür Haftası

Belçika'nın başkenti Brüksel'de bu yıl Kürdistan Kültür Haftası'nın 5'incisi düzenlendi. Sosyo-kültürel örgütlerin bir araya gelerek organize ettiği kültür haftasına, Perşem-

sızca ve Flamanca çevirileri ile birlikte dikkat çekti. Resepsiyonun açılış konuşmasını yapan HDP Van eski milletvekili Kemal Aktaş, kültür ve sanatın halklar açısından önem-

veriyoruz" diyen ve Flamanlar olarak zorlu bir mücadele sonucunda başarı elde ettiklerini söyleyen Achter, "İnsanın kendi ülkesinde, anadiliyle eğitim görmesi çok önemlidir" vurgusunu yaptı.

Türk, İran ve Arap hükümetlerinin Kürt dili, kültürü ve varlığına yönelik baskılarına dikkat çeken Brüksel milletvekili; "Bu sorun çözülmeden, demokrasi gelmeden, farklı halklar Türkiye'de temel haklarına kavuşmadan, Türkiye'nin Avrupa Birliği'nde yeri yoktur" şeklinde konuştu.

Achter, "Kürtlerin kendi ülkesinde onurlu bir yaşam için, hakları için verdiği mücadeleyi koşulsuz bir şekilde destekliyoruz" mesajını verdi.

Resepsiyonda daha sonra müzik dinletisi yapıldı. Sanatçı Eleanore Fourniau, Kürt bir grubun eşliğinde şarkılar seslendirdi. Fourniau, üç gün sürece kültür haftası etkinliklerinde de sahne alacak. Kültür haftası etkinlikleri Place du Musée'de (Müze Meydanı) yapılacak. Ekmihyim Brüksel Kürt Enstitüsü, Kürdistan Ulusal Kongresi ve Belçika Kürt Toplumu Merkezinin öncülüğü ile yapılıyor. **yeniozgurpolitika.net**

be akşamı bir resepsiyonla start verildi. Saint-Josse Belediyesi'ne bağlı Ten Noey kültür merkezinde düzenlenen resepsiyona Belçika koalisyon hükümeti ortağı NVA partisi Brüksel milletvekili Cielte van Achter da katıldı.

Resepsiyonun girişinde Kürt şair Cigerxwîn'in "Jîn im, hebûn im, tevger im" (Ben yaşamım, var oluşum, hareketim) sözleri, Fran-

ine vurgu yaparak, kültürün kısa bir zaman diliminde oluşmadığının altını çizdi. Aktaş, "Bize düşen bu kültürü ve varlığı nerede olursak olalım yaşatmaktır" diye vurguladı.

'Anadilde eğitim çok önemli'

Brüksel milletvekili Cielte van Achter, Kürt kültür haftasının insanları bir araya getirerek kaynaştırdığını belirtti. "Biz Flamanlar da kendi kültürümüze çok önem

2018 Uluslararası Ludovic Trarieux İnsan Hakları Ödülleri'nde Jüri Özel Ödülü Diyarbakır Barosuna verildi. Bordeaux, Paris, Brüksel, Roma, Lüksemburg ve Berlin Baroları İnsan Hakları Ens.leri ile U.arası Avukatlar Birliği gibi kurumların ortak kararı ile 2018 Ludovic Trarieux Jüri Özel Ödülü'ne insan hakları savunuculuğu ve çalışmaları sebebiyle Diyarbakır Barosu'na verildi. Dreyfus Davası'nın avukatlarından Trarieux adına düzenlenen ve 1984'ten bu yana verilen bu ödül Nelson Mandela'ya Güney Afrika Devlet Başkanı olmadan önce 1985 yılında verilmişti. 2018 Uluslararası Ludovic Trarieux İnsan Hakları Ödülü bu yıl tutuklu olan İranlı Avukat Nasrin Sotoudeh'e Jüri Özel Ödülü ise 28

Diyarbakır Barosu'na ödül

Kasım 2015'te Suriçi'nde Dört Ayaklı Minare önünde basın açıklaması yaptığı sırada öldürülen Tahir Elçi'nin başkanlığını yaptığı Diyarbakır Barosu'na verildi.

2012 yılında ise KCK Diyarbakır ana davasından tutuklu bulunan

eski İnsan Hakları Derneği (IHD) yöneticisi avukat Muharrem Erbey'e Uluslararası Ludovic Trarieux İnsan Hakları Ödülü verilmişti. Erbey'in tutukluluğundan dolayı ödülü Tahir Elçi ve Erbey'in eşi almıştı. **BasNews**

Barzanî û Helbûsî li ser hikûmeta nû û serokomarê nû yên Iraqê gotûbêj kirin

Serok Mesûd Barzanî pêşwazî li serokê parlamentoya Iraqê Mihemed Helbûsî kir. Îro serokê parlamentoya Iraqê Mihemed Helbûsî gihîşt Hewlêrê. Helbûsî destpêkê bi Serok Barzanî re hevdiîn kir.

Hat gotin ku Barzanî û Helbûsî li ser pêkanîna hikûmeta nû ya Iraqê her wiha çawaniya hilbijartina serokomarê nû yê Iraqê gotûbêj kirine û tekest li ser wê yekê kirine ku divê wextê qanûnî yên pêkanîna hikûmetê û hilbijartina serokomar li ber çav bê girtin.

Tê pêşbînîkirin ku Helbûsî bi Serokwezîr Nêçîrvan Barzanî û nûnerên partiyên Kurdistanî re jî hevdiîn bike. Li gorî qanûna Iraqê, roja 25 vê mehê divê serokomarê nû ji aliyê parlamentoyê ve were hilbijartin. **BasNews**

Hejmarek namzedên Hevpeymaniya Demokrasî û Dadperweriyê dest bi bangeşeya helbijartinan kirin

Hejmarek namzedên Hevpeymanî bo Demokrasî û Dadperweriyê pakota beşdarbûna helbijartinan şikandin û dest bi bangeşeya helbijartinan dibin. Yek ji namzedên

Hevpeymaniyê Sûzan Hisên îro êvarî li baxçeyê giştî yê Helebce di konfranseke rojnamevanî de ragehand ku, 12 namzedên me li ser lîsta Hevpeymanî bo Demokrasî û Dadperweriyê de hene û beşdaef helbijartinên parlamentoya Kurdistanê dibin û bangeşeya me destpê kir.

Wî namzedî got ku, berî niha me helbijartin paykot kiribû lê niha me biryar da wê paykotê bişkinin û weke namzedên serbixwe beşdariyê di helbijartinan de bikin. Erwiha yek ji kandidên din jî bi navê Bûşra Reûf got ku, di elbijartinan de weke serbixwe kar dikin heta niha ti kesî di nav evpeymaniyê de negotiye beşdar bibin yan nebin. **BasNews**

Li Bedlîsê qedexeya derketina derve

Li Bedlîsê li 26 gundan, siet di navbera 18.00 û 07.00 ê sibê derketina derve bo gundiyan hat qedexekirin. Parêzgeha bajarê Bedlîsê raghandiye ku hinek cî û

warên PKKê hatine tesbîtîkirin û bi vê sedemê jî 22 ê êlûnê heya emreka dinê, derketina derve bo 26 gundan hatiye qedexekirin. Di babeta xwendin û perwerdeya zarokan de wê ti kêmasî çênebe û zarok wê herin dewama xwe. **PeyamaKurd**

Bûbê Eser: Dengê xwe bide

Heger tu dixwazî ji şefrêşê derkevî ronahiyê û bibe xwediye welatekî azad û serbixwe, heger tu dixwazî paşerojê baş ji bona zarokên xwe bîn û bibîne, heger tu dixwazî bi rêvebiriyeke demokrat ku tê de parastina hemî hemwelatiyan weke hev be. Dengên xwe bidî PDK. Çima? Ji roja damezrandina xwe û heta îro, PDK li ser xeta neteweyî ji bona gelê xwe di nava tevger, şoreş û guherandinên berbi bi mafê kurdan de kar kiriye û dike. Heger tu welatekî aram, xweş, delal û rind dixwazî dengê xwe bide PDK ji ber ku ew rind, delal û ji bona Başûrê Kurdistanê û hemî kurdan baştirîn partî ye.

Ji bona wekheviya mirovên xwe, di tevgereke demokratîk de ku mafê jin û mêran parastî ye bibîne, dengê xwe bide PDK. Heger tu dixwazî serokekî neteweyî ê kurdan hebe, dengê xwe bide PDK ji ber ku wê serokekî neteweyî ji bona me kurdan derxistiye. Ew jî serok Barzaniyê nemir e.

Heger tu dixwazî ji bindestiya sed salan azad bibî û li ser erda xwe bi azadî bijî dengê xwe bide PDK.

Heger tu dixwazî perçên din jî azad bibe, dengê xwe bide PDK ji ber ku armanca wê azadkirin û serxwebûna her çar perçan e. Divê hûn kurdên me yên Başûrê Kurdistanê vê baş bizanibin ku qetandina zincîrên koletiyê li Başûrê Kurdistanê hûnê bi dengê xwe pêk bînin.

Ji ber van û gelek sedemên din divê kurdên me yên Başûrê Kurdistan di roja 30.09.2018an de herin ser sindoqan û bi dengê xwe rêvebirên xwe, rêvebiriya welatê xwe hilbijêrin û PDK bikin desthilat. Hilbijartin xalek ji xalên demokrasiyê ye. Heger tu dixwazî di warekî

demokratîk de bijî, bê tirs û xof zarokên xwe mezin bikî wê gavê dengê xwe bide PDK.

Ev hilbijartin mafê te ye. Bi vî mafî ya tê zincîrên koletdariyê bêtir bijdîne, xaîn û xwe firoşan zêde bike, ya jî tê bi vê dengdana xwe bersîva xaîn, xwe firoş dijminên gelê xwe bidî. Her çiqasî dengdan mafekî demokratîk be jî, heger ew baş neyên bikaranîn dikare dîktatoran jî bixulîne. Çaşan zêde, xaînan bi hêz û xwe firoşan bi qawetir bike. Ji ber vê yekê ye ku divê tu dengê xwe bidî PDK da ku ew jî mafê te, hebûna te, erda te, namûsa te biparêze. Namûs erda te ye welatê te ye. **avestakurd.net**

NY li Rojavayê Kurdistanê hişyariyê dide PKKê

Rêxistina çavdêriya mafên mirovan ser bi NY ve di raporeke xwe de ragehand ku, hêzên Rojavayê Kurdistanê yên ser bi PKKê ve bi biryarên siyasî xelkê dide girtin û serkirdeyekî ENKSê jî dibêje heta niha bi sedan aligîr û serkirdeyên wan li Rojava di zindanên PKKê de ne. Raporekî rêxistina çavdêriya mafê mirovan a ser NY di 10ê vê mehê belav bûbû tê de ragehandibû ku, Yekîneyên Parastina Gel û hêzên asayîşa Rojavayê Kurdistanê PKKê yên ser bi PKKê ve gelek kes bi sedemîn siyasî digrin û ew kesên tene girtin ser bi partiyên cuda ve ne yên rojavayê Kurdistanê.

Raporê amaje bi wê yekê kir ku, gelek berpîrs û aligîrên ENKS di nav wan girtiyan de ne û rewşa wan ya mirovî xirabe.

Berî niha jî rêxistineke din a mafê mirovan li Rojavayê Kurdistanê hişdarî dabû ku, zindanên nehênî li navçeyên di bin desthilata

PKKê ene.

Li gor amarên ENKS ji sala 2012 û heta meha Adara sala 2017

wan xirabe.

Seîd Omer got jî ku, di nav wan girtiyan de zarokên temen kêmtir 18

nêzîkî 311 haletên girtin, revandin, bêserûşûn û goştin ji aliyê PKKê ve hatine tomar kirin.

Derbarê vê yekê serkirdeyê PDKS Seîd Omer ji BasNewsê re ragehand ku, heta niha hejmarek mezin ji endam û aligîrên PDKS û ENKS ji aliyê PKKê ve hatine girtin û çarenivîsa wan ne diyare û rewşa

salî hene û asayîşa PKKê bi awayeke xirab pêwendiyê bi wan re dike.

Ji aliyê xwe serkirdeyê PDKS Kawa Ezîzî ji BasNewsê re ragehand ku, gelek girtî cihê wan ne diyare ev yekê jî wê yekê dide diyar kirin ku, zindanê nehênî yên PKKê li navçeyê hene. **BasNews**

Di şeş mehan de 32 kolber bi guleyên hêzên ewlehiya Îranê ve hatin kuştin!

Li gor zanyariyên çavkaniyên Mafê Mirov li Rojhilatê Kurdistanê, di heyama şeş mehan de 104 kolberên kurd li sînorê Kurdistanê bûne qurban, ku ji wan 32 kesan jiyana xwe ji dest dan 72 kes jî birîndar bûn.

Malpera rêxistina Mafê Mirov (Hengaw) vê derbarê de belav kir ku di heyama şeş mehê yekem ên sala 2018ê de 104 kolber û kasibkarên kurd li sînorên Kurdistanê bi guleyên hêzên ewlehiya Îranê ve hatine kuştin.

Di şeş mehên borî de 32 kolber û kasibkarên kurd jiyana xwe ji dest dan ku ji wan 29 kes kolber bûn û li sînoran hatin kuştin. 3 kesên din jî kasibkarbûn û li şeqamên Kurdistanê jiyana xwe ji dest dan.

Ji wan 32 kolberên ku jiyana xwe ji dest dane, 21 kes rasterast bi guleyên hêzên ewlehiya çekdarên Îranê ve, 3 kes ji ber bûyerên hatûçûnê, 2 kes jî ji ber teqîna mayîne, 4 kes jî ji ber ji zinaran ve ketina xwarê û 2 kes jî ji ber krîza dil a di dema kolberiyê de jiyana xwe ji dest dane.

Herwaha ji wan 32 kesên ku jiyana xwe ji dest dane, 22 kes ji wan xelkê parêzgeha Ormiyê ne, 8 kes ji wan xelkê parêzgeha Sine ne û 2 kes jî xelkê parêzgeha Kirmaşanê ne.

Herwaha hat zanîn di vê 6 mehên borî de 72 kolber

û kasibkarên kurd birîndar bûne, ku ji wan 69 kes kolberin û 3 kes jî kasibkar bûn.

Ji wan 72 kesane, 45 kes rasterast bi guleyên

hêzên ewlehiya çekdarên Îranê birîndar bûn. 10 kolber jî ji ber ketina ji zinar û terazinan, 8 kolber ji ber teqîna mayîne, 8 kolber ji ber bûyerên hatûçûnê û kolberek jî ji ber di bin bar de ma birîndar bûye. Li gor heman çavkaniyê 46 kesên ku birîndar bûne xelkê parêzgeha Ormiyê, 20 kes xelkê parêzgeha Sine û 6 kes jî xelkê parêzgeha Kirmaşanê bûn. **BasNews**

Serok Barzanî bo fraksiyona PDKê li Bexda: Bi armancên stratejiyên gelê Kurdistanê pêbend bin

Serok Barzanî li gel Endamên Fraksiyona PDK li Encûmena Nûnerên Iraqê civiya.

Encûmena Nûnerên Iraqê kir û ronahî jî xiste li ser girîngiya hilbijartinên Iraqê û serkeftina Lîsta PDK li vê

gelê Kurdistanê dikirin û dijayetiya mafên xelkê Kurdistanê dikirin. Serok Barzanî balkişand li ser bihayên

Îro Şemiyê 22.9.2018 li Selaheddîn Serok Mesûd Barzanî li gel Endamên Fraksiyona Partiya Demokrata Kurdistanê li Encûmena Nûnerên Iraqê civiya, di destpêka civînê de Cîgirê Serokê Encûmena Nûnerên Iraqê Dr. Beşîr Xelîl Heddad bi kurtî di derbarê rewşa siyasiya Iraqê û hevkeşeyên li nav Encûmena Nûnerên Iraqê û kar û çalakiyên Fraksiyona Partiya Demokrata Kurdistanê li Encûmena Nûnerên Iraqê jî bo Serok Barzanî xisterû.

Herwiha li vê civînê de Serok Barzanî li gotara xwe da destxweşî û pîrozbahiyê li Endamên Fraksiyona Partiya Demokrata Kurdistanê li

hilbijartinê û tekez jî li wê yekê kir ku pêwîste fraksiyona PDK mîna keke bilinda akara siyasî bê û pabend bê bi armancên stratejiyên gelê Kurdistanê ku armanca stratejiya Partiya Demokrata Kurdistanê ne jî.

Li beşekî dinê civînê de Serok Barzanî bi tîr û tije wan sedeman behs kir ku li qonaxa derbasbûyî da bûne sedema bînpêkirina destûr û rêkheftinê û nemana şeraket û serhildana kêşeyan. Serok Barzanî jî bilî balkişandina li ser referandûm û rûdanên piştî referandûmê wê yekê dîpatkir ku hemwelatîyên Iraqê li vê hilbijartinê da wan dem û çavan siza da ku bi nêrîneke şoveniyane temaşa

bilindên xebata gelê Kurdistanê kir ku tu demkî hevî ji bo toqandin û karê terorê nebiriye û pêkvejiyanê parastiyê û hîç demkî jî rê nedaye ku nakokiya gelê Kurdistanê li gel hikûmetên Iraqê bibê nakokiya di navbera neteweyan. Her ji bo vê yekê da zanîn ku kûrtkirina pêkvejiyanê yek ji erkên fraksiyona Partiya Demokrata Kurdistanê ye li Encûmena Nûnerên Iraqê da. Di derbarê prosesa siyasiya Iraqê jî Serok Barzanî tekez li wê yekê kir ku pabendbûna bi her sê prensîpên hevbeşî û tewafuq û hevsergiya di navbera pêkhata li hukimraniyê da gelek kêşeyan çareser dike.

BasNews

Dabeşbûna Kurdistanê xebata netewî ya gelê kurd giran dike

Sekreterê polîtîburoya PDKê Fazil Mîranî beşdarî helmata bangeşeya helbijartinê ya lîsteya 183 a PDKê ya

Herwaha got, partiya wan a hemû netew, çin û navçeyên Kurdistanê ye û girêdayî tenê navçeyek û çînekê

li bajarokê Pîrmamê bû gotarek pêşkeş kir.

Fazil Mîranî got, di destpêka damezrandina PDKê ve, vê partiye berdewam hewl daye netewa xwe bi derve bide nasandin.

nîne. Fazil Mîranî amaje bi dîroka serweriya PDKê kir û ragehand, ji destpêka damezrandina PDKê ve berevanî li mafê cotyar, xwandevan û jinan hatiye kirin û yekem partiye ku jinek tede bibe endama rêveberiyê.

Mîranî got, piştî raperîna 1991ê û damezrandina hikûmet û parlamentoya Kurdistanê de, PDK xwedî roleke giran bû di parastina hikûmet û wê pêgeha Kurdistanê de û herwaha ragehand: "PDK di parastina destkevtên Kurdistanê de jî xwedî pişka şêr e."

Fazil Mîranî ragehand, li her çar parçeyên Kurdistanê hemwelatîyên kurd general Mistefa Barzanî ku rêberê tevgera rizgarîxwaziya Kurdistanê bû, wek rêberê xwe dizanîn. Û got: "Dabeşbûna Kurdistanê xebata netewî ya gelê kurd giran kir, ji bereger Kurdistan yek parçe ba xebata netewî dê asantir biba."

Mîranî got, partiya me jî gazind û gileyiyên xwe ji hikûmeta herêma Kurdistanê hene, lê em wek aliyan din nîn in, ku hikûmetê wek hikûmeta xwe nebînin û tenê ji serkeftinên hikûmetê xwe wek hevbeşê hikûmetê bibînin.

rojvakurd.com

Hilbijartinên Rojava dest pê kir..Bi wênejava

Proseya dengdana hilbijartinên Rojavayê Kurdistanê û Bakurê Sûriyê dest pê kir. Îro roja îne 22-9-2017'an li Rojavayê Kurdistanê û Bakurê Sûriyeyê, proseya hilbijartinên Komînan li hersê herêmên Rojavayê Kurdistanê Cizîrê-Firat û Efrînê dest pê kir. Weku ajanasa Hawarnewsê li ser dabeşkirina herêmên federaliyeta Bakurê Sûriyê nivîsiye bi vê rengî hatiye destnîşankirin:

Federaliya Demokratîk a Bakurê Sûriyê, li gorî zagona rêvebirina herêman, dabeşî sê Herêmên Federal bûn. Federaliya Bakurê Sûriyê li ser bîngehê rêgezên demokratîk û ji bo avakirina beşên rêveber ku di aliye xîmetguzarî, aborî çandî û hemû aliyan de pêdiviyên civakê pêkbinin, zagonên herêmên rêveber der xistin.

Herêmên federal tê wateya beşên rêveberiya xweser. Ji kanton û gelek herêmên ku di aliye erdnîgarî, aborî û çandî de dîgîjin hev, pêk tê.

Herêmên federal ên Bakurê Sûriyê wiha ne: *Herêma Federal a Cizîrê: Ji Kantona Heseke û Kantona Qamişlo pêk tê.

-Kantona Heseke: Ji herêma Heseke, Dirbêsiyê, Serekaniyê û Til Temir pêk tê. Kantona Qamişlo: Ji herêma Qamişlo û herêma Dêrikê pêk tê. *Herêma Federal a Firatê: Ji Kantona Kobanê û Kantona Girê Spî pêk tê.

-Kantona Kobanê: Ji bajarê Kobanê, bajarok, gund û mezreyên girêdayî wê, navçeya Şêran û Qenaya, herêma

Sîrîne ku ji bajarê Sîrîne, bajarok, gund û mezreyên wê, pêk tê.

-Kantona Girê Spî: Ji herêma Girê Spî, bajarok, gund û mezreyên girêdayî wê, navçeya Eyn Îsa û Silûk, pêk tê. *Herêma Federal a Efrîn: Ji Kantona Efrîn û Kantona Şehbayê pêk tê.

Kantona Efrînê: Ji herêma Efrîn, herêma Cindirêsê û herêma Raco, pêk tê.

Kantona Şehbayê: Ji herêma Til Rifet û navçeya Ehrez, Fafîn û Kefernaya pêk tê. Zagonên rêvebirina herêman di civîna Meclîsa Damezrîner a Fedraliya Demokratîk a Bakurê Sûriyê ku 27-28'ê Tîrmehê de hate lidarxistin, hate erêkirin.

PUKmedia

Naveroka hevdîtinên Nêçîrvan Barzanî li Bexda

Îro êvarî 22.8.2018 Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî giheşte Bexdayê û li gel çend bersivekên Iraqê re civiya.

Li gor daxuyaniyekê Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî li Bexdayê dawî pêşhate û pêkanîna hikûmeta nû ya Iraqê li gel Serokê Teverga Hikme Emar Hekîm re civiya. Herdu aliyan tekezî li ser pabendbûn bi madeyên destûrî bo diyarkirina namzedê serokkomarê kirin. Herwiha Nêçîrvan Barzanî li gel Serokwezîrê Iraqê Heyder Ebadî hevdîtin pêkanî û pêkanîna hikûmeta nû Iraqê gotûbêj kirin û tekezî li ser pêbendbûn bi madeyên destûrî kirin.

Her di wê serdanê de Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî Serokê Dewleta Yasa Nûrî Malikî civiya, di civînê proseya siyasî ya Iraqê û pêkanîna hikûmeta nû gotûbêj kirin. Biryare di wê serdaanê de jî de Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî çend hevdîtinên din bi serkirdeyên Iraqê re pêkbinê.

BasNews

Talebanî serdana Dola Xaneqayê kir

Cîgirê serokê hikûmeta Herêma Kurdistanê Qubad Talebanî serdana Dola Xaneqayê kir. Êro roja şemiyê 22-9-

2018'an, serokê lîsteya 105 ya YNKê Qubad Talebanî serdana Dola Xaneqayê kir û li gel wealtiyên navçeyê kombû, her weha derbarê kar û xebat û armancên lîsteya 105 ya Yekîtiya Nîştîmanî ya Kurdistanê şirove kir û xwest ku deng bidin bi lîsteya 105 tako Aramî, Derfetên Kar û ximê bi cih were.

PUKmedia

Çapemeniya nêzik Gorran: Sîrwe Ebdulwahîd dibe namzêda serokkomariya Iraqê!

Çapemeniya Teverga Gorran aşkera kir, seroka berê ya fraksiyona Teverga Gorran li parlamentoya Iraqê, dê xwe ji

bo serokkomariya Iraqê namzed nîşan bide.

Li gor çapemeniya nêzik Teverga Gorran, Sîrwe Ebdulwahîd ku xwîşka serokê partiya Nîfşê Nû Şasiwar Ebdulwahîd e, dê bibe namzêda serokkomariya Iraqê.

Herwaha bangeşeya wê yekê kirin ku Sîrwe Ebdulwahîd li ser ti lîst û pêkhateyan dê nebe namzed û wek keseka serbixwe dê sibê belgeyên xwe yê taybet ji bo namzediya serokkomariya Iraqê pêşkeş bike. Sîrwe Ebdulwahîd wek keseka Iraqçîtiyê dike û diji pêkhateya herêma Kurdistanê û daxwazên gelê Kurdistanê yê serxwebûnê tê zanîn û di heyama ku parlamentoya Iraqê de jî, di hemû pîrsa de afgiriya Bexdayê kir û bahane bi navê Iraqê bilêv dikirin û hewl da herêma Kurdistanê bi awayek kirêt nîşanî çihana derve bide. Herwaha çend caran di çapemeniya Iraqê de heqaret li kesûkarên şehîd û Pêşmerge kirin û ji ber wê jî çend caran xwepêşandanên berfireh li bajarên herêma Kurdistanê li dijî wê pêkhatin.

BasNews

Nêçîrvan Barzanî li Bexda ye

Li gor malpera fermî ya Hikûmeta Herêma Kurdistanê Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî geşe

Bexda û di yekem wêstgeha serdana xwe de li gel Emar Hekîm civiya. Malpera belav kir ku, îro êvarî Şemiyê 22.9.2018 Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî li Bexdayê li gel Serokê Tevgera Hikme Emar Hekîm re civiya.

Di civînê de herdu aliyên proseya siyasî ya Iraqê gotûbêj kirin û hevî kirin ku, qonaxên bê aştî û aramî û pêşketina welat di hemî biwaran de be, herwiha prosêyeke siyasî û tendrustî ya serkeftî bi rêve biçê, pisgîrîkên Iraqê bêne çareser kirin û kêşeyên di navbera Hewlêr û Bexda di çaroveya destûrê de werin çareser kirin. Herdu aliyên tekezî li ser piransîbên hevsewî û saz û hevbeş ên rasteqîne kirin, herwiha pêwîstî li ser hemahingîya hemû pêkhatayan de bi şeweyên ku, xwe di proseya siyasî û rêveberiya wê de bibînin. **BasNews**

Silêmanî...PDK mîtingek mezin bo nasandina namzedên xwe dê pêkbîne!

PDK mîtingeke mezin bo nasandina hemû namzedên lîsteya 183 ya helbijartinên parlamentoya Kurdistanê dê pêkbîne. Herwaha hat zanîn mîting sibê 23.09.2018ê demjimêr 14:00ê li qada encûmena rêveberiya PDKê ya li parêzgeha Silêmanî û Helebçê pêkbê.

Hat zanîn endam û berpîrsên baskên 4, 11, 12 û 21 beşdarî mîtingê bibin. Herwaha dê hemû namzed ango 100 namzedên PDKê yê ji bo helbijartinê amadebin û bernamêya karê xwe û fraksiyona PDKê li parlamentoya Kurdistanê dê aşkera bikin.

Biryare roja 30.09.2018ê helbijartinên dema 5.mîn a parlamentoya Kurdistanê birêve biçê. **BasNews**

Libnan- Bi dehan penaberên Sûriyê di deryaya Spî de hatin rizgar kirin

hêzên deryayî yê Libnanê îro Şemiyê 40 penaberên Sûriyê ku, dixwestin bi belemekê biçin Qubrisê ji mirinê

rizgar kirin. Di daxuyaniyê de artêşa Libnanê ragehand ku, belemekî penaberên Sûriyê di nav deryaya Spî li himber kevîkên deryayî yê Libnanê binav bû, di encam de zarokeke 5 salî xeniqî û hêzên wan karîrîn 40 kesan ji mirinê rizgibikin. Li gor daxuyaniya artêşa Libnanê 4 penaber bo nexweşxanê hatine veguheztin. **BasNews**

Almanya; Komcivîneke şermezariya dagîrkirina Efrînê

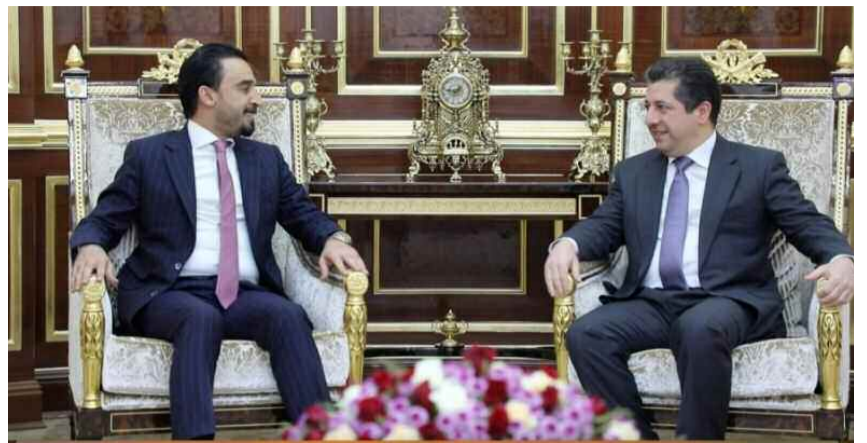
Li Almaniya Komcivîneke şermezariya dagîrkirina Efrînê ji aliyê destpêşxeriyê Kurdî ve li pêş navenda UNê ya li bajarê Bonê birêve çû.

Di wê barê de serokê destpêşxeriyê Kurdî Azad Elî ji PUKmedia`yê re ragihand ku ew wek çalakvan û welatîyên Kurd dest bi çalakiyê şermezariyê li dijî binpêkirin û dagîrkirina Efrînê ji aliyê Tirkîyê û komên çete ên ser bi opozisyona Sûrê ve li bajarê Bonê Almaniya lidar xistin. Elî di axiftina xwe de got; Mixabin ji asta 300 malbatên Kurd li Bonê tenê hejmareke biçûk beşdarî çalakiya şermezarkirina dagîrkirina Efrînê bûne. **PUKmedia**

Mesrûr Barzanî pêşwaziya serokê parlamentoya Iraqê kir

Şewirmendê Encûmena Asayîşa Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî pêşwazî li serokê parlamentoya Iraqê Mihemed Helbûsî kir. Di civînê de danûstandin li ser pêşate û guhertinên Iraqê, herwiha pêwîstiya beşdariya hemû pêkateyên Iraqê di dirustkirina biryaran û dûpatî li ser piransîbên hevbeş û hevsewî û tawafiqî di rêveberiya hemû dezgehên welat de at kirin.

Herwiha di civînê de jî Mesrûr Barzanî pîrozbaiya xwe gihand Mihemed Helbûsî bi helkefta destnîşankirina wî weke serokê nû yê Parlamentoya Iraqê û hêviya serkeftinê jêre xwest û piştgiyariya xwe jê re nîşan da.

Ji aliyê xwe ve serokê parlamentoya Iraqê Mihemed Helbûsî sipasiya Şewirmendê Encûmena Asayîşa Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî bo pêşwaziya wî jêre û

tekezî li ser wê yekê kir ku, pêwîstiya hemû fraksiyon bo derkirina yasayan bi hev re kar bikin û bê cudahî xizmeta hemû pêkhateyên Iraqê were kirin. **BasNews**

Jinên Efrînê bi îradeya xwe jiyane li kampan geş dikin

Jinên kantona Efrînê yê li kampên Berxwedan û Serdem bi cih bûne li pêşiya konên xwe sebze û cureyên gulên çandine. Bi vî yekê peyama israra berxwedanê heta rizgarkirina Efrînê didin.

Aloziya Sûriyeyê li pey xwe

Ji ber vî yekê jî şênîyên Efrînê jiyana xwe li ser rêxistin û heman bingehê ku li Efrînê dijiyan, ava dikin. Bi vî yekê şênî israra xwe li ser berxwedanê heta rizgarkirina Efrînê tekez dikin. Ji kêliyên destpêkê û heta niha jin bi îrade û

warê xwe berdî û berê xwe bidin kantona Şehbayê.

Cinfiyan diyar kir ku bi îrade û derfetên xwe yê kêm jiyana xwe ava dikin û got tevî ku ew neçarî koçberiyê bûne lê wan kamp veguherî cihê şênîyê û bi vî yekê sebrê dikişînin heta ku li warê xwe Efrînê vegehin û ji dagirkeriya Tirkîyeyê û çeteyên wê rizgar bikin.

Ji aliyê xwe ve dayika nexweş a bi navê Meqbûla Şêxo got ew ji zarokatiya xwe ve di nava çandîyê de mezin bûne, gelek darên wan ên zeytûn û hinaran hebûn lê piştî ku artêşa Tirk a dagirker û çeteyên wê gundê wan dagir kirin hemû darên wan şewitandin.

Dayika Meqbûla diyar kir ku ji ber jin bi xwezayê ve girêdyî ye ji ber wê jinên kampê li pêşiya çadirên xwe sebze û gul çandin.

Ji aliyê xwe ve dayika bi navê Asya Ehmed destnîşan kir ku ew tu carî xwe naxin bin îradeya dagirkeriya Tirkîyeyê û çeteyê wê ji ber wê ew bi israra jiyana xwe ya nû ava dikin heta ku Efrînê were rizgarkirin û li warê xwe vegehin.

Dayika Asya di dawîya axaftina xwe de got dagirkeriya Tirkîyeyê hemû zeviyan Efrînê şewitandin û tevî wê jî lê îradeya wan xurt e û bawîya wan heye ku dê li warê xwe vegehin û careke din zeviyan xwe biçînin. **PUKmedia**

gelek êş û zehmetî hiştin. Her kes dizane zehmetiya koçberiyê çî ye. Herî dawî jî şênîyên Efrînê piştî berxwedanê mezin ji ber êrîşên artêşa Tirk a dagirker û çeteyên wê neçar man ku dev ji warê xwe berdî û xwe li kantona Şehbayê bi cih bikin.

Dibe ku helwest û hestên şênîyên Efrînê û gelê Sûriyeyê yê ku koçber bûne, mîna hev bin, lê hêz, îrade û rêxistina şênîyên Efrînê dagirkeriya Tirkîyeyê li ser xwe qebûl nekir.

têkoşîna xwe serkêşiya Berxwedana Serdemê dikin.

Jinên ku li kampên Berxwedan û Serdem dijîn li pêşiya çadirên tê de dijîn sebze û gul çandine.

Jinên ku di her du kampan de dijîn ji ajansa me ANHA`yê re diyar kir ku wan li pêşiya çadirên xwe sebze û gul çandine da ku hemû jinên li wê derê vî yekê di hundirê kampê de belav bikin.

Jina bi navê Cinfiyan Mihemed destnîşan kir ku ew ji ber êrîşên dagirkeran neçar man ku dev ji

Di Kongireya Koryayê de piştgiyariya Efrînê

Li Koryayê Kongreya Aştî ya Cîhanî bo Olan bi rêve çû, nûnerên Zerdeştîyên Kurdistanê piştîvaniya Efrînê kir. Bi beşdarbûna nûnerê Zerdeştîyên Kurdistanê, Pîrşalyar Pîr Luqman di Kongireya Aştî ya Cîhanî bo Olan dest bi karên xwe kir û Pîr Luqman mijara Efrînê xiste rojeva kongirê, lê ji aliyê nûnerên welatên Ereban ve hat red kirin.

Di wê barê de, nûnerê Zerdeştîyên Kurdistanê Pîrşalyarê Pîr Luqman jî di dîwanê de cih girtiye, lê mixabin nûnerên welatên Ereban di jaytiya nerîn û ramanên nûnerê Zerdeştîyên Kurdistanê kirine ji ber mijarê kurdbûn.

Di wê barê de, Pîr Luqman ji PUKmedia`yê re ragihand ku ew wek nûnerê Zerdeştîyên Kurdistanê ji aliyê komîteya amadekar ya Kongireya Aştî ya Cîhanî bo Olan ve hatiye vexwindin û di projeya wî de, mijara Efrînê ya sereke bû ye.

Pîr Luqman di daxuyaniya xwe de got; Min mijara Efrînê û ew serkot û binpêkirinên ku li dijî xelkê Efrînê rojana tên kirin anîm ser ziamn û şermezarkir, lê mixabin nûnerên 6 welatên Ereban bi tundî li hemberî min helwestên neyartiyê nîşandan û bi taybetî nûnerê Filestîniyan ku ji min re got; Ev kongire ya aştî yê ye.

Pîr Luqman dazanîn ku wî heya nehatibû kongireya Kuryayê nizanibû ku Ereban bi awayekî giştî li dijî Kurdin û di rastiyê de ew hemû nûnerên welatên Ereban bi bê

ferq û cudatî di jaytiya doza Kurdî kirin. Hêjayî gotinê ye ku Pîr Luqman reberê encûmena pîran ya Zerdeştîyên Kurdistanê ku di roja 18-8-2018`an di roja cejna peymanê de wek Pîrşalyarê Zerdeştîyên Kurdistanê hate hilbijartin, derbarê piştgiyariya li Efrînê ji PUKmedia`yê re ragihandibû ku ew ê hewil bidin li ser

parastina axa Kurdistanê û wê ji Efrînê heya Îlamî û hemû nexşeya Kurdistanê bikin bi cîgeha parastina rastiya Zerdeştî û xwedîderketina li tîgeha mirovahiyê bi giştî û wî li gel serokê rêxistina Hawar a Parastina Zarokên Efrînê Hozan Efrînî gotûbê kiriye û agahdarî wî kiriye ku wê mijara binpêkirina ku li herêma Efrînê pêktên di Kongireya Aştî ya Cîhanî bo Olan de bîne rojevê û wê bi tundî şermezarkir bikin û piştîvaniya li xelkên Efrînê bikin. **PUKmedia**

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Aa

av

Ev çiyê? Ev **ave**.
Bu nêdir? Bu sudur.
Что это? Это вода.
What is it? It is water.

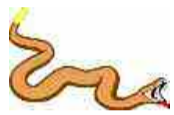
diran

Ev çiyê? Ev **dirane**.
Bu nêdir? Bu dişdir.
Что это? Это зуб.
What is it? It is a tooth.

agir

Ev çiyê? Ev **agire**.
Bu nêdir? Bu oddur.
Что это? Это огонь..
What is it? It is fire.

mar

Ev çiyê? Ev **mare**.
Bu nêdir? Bu ilandır.
Что это? Это змея..
What is it? It is a snake.

Bb

bizin

Ev çiyê? Ev **bizine**.
Bu nêdir? Bu keçidir.
Что это? Это коза.
What is it? It is goat.

balon

Ev çiyê? Ev **balone**.
Bu nêdir? Bu şardır.
Что это? Это шар.
What is it? It is a balon.

bacan

Ev çiyê? Ev **bacane**.
Bu nêdir? Bu pomidordur.
Что это? Это помидор.
What is it? It is a tomato.

otomobil

Ev çiyê? Ev **otomobile**.
Bu nêdir? Bu maşındır.
Что это? Это машина.
What is it? It is a car.

Cc

taç

Ev çiyê? Ev **taçe**.
Bu nêdir? Bu tacdır.
Что это? Это корона.
What is it? It is a crown.

canî

Ev çiyê? Ev **canîe**.
Bu nêdir? Bu daydır.
Что это? Это жеребенок.
What is it? It is a horse.

cûcîk

Ev çiyê# Ev **cûcîke**.
Bu nêdir? Bu cücədir.
Что это? Это цыплёнок.
What is it? It is a chicken.

finçan

Ev çiyê# Ev **finçane**.
Bu nêdir? Bu finçandır.
Что это? Это чашка.
What is it? It is a cup.

Çç

çav

Ev çiyê? Ev **çave**.
Bu nêdir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

çêlek

Ev çiyê? Ev **çêleke**.
Bu nêdir? Bu inəkdir.
Что это? Это корова.
What is it? It is cow.

defter

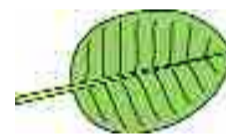
Ev çiyê? Ev **deftere**.
Bu nêdir? Bu dəftərdır.
Что это? Это тетрадь.
What is it? It is a copybook.

dar

Ev çiyê? Ev **dare**.
Bu nêdir? Bu ağacdır.
Что это? Это дерево.
What is it? It is a tree.

Ee

belg

Ev çiyê? Ev **belge**.
Bu nêdir? Bu yarpaqdır.
Что это? Это лист.
What is it? It is a leaf.

elok

Ev çiyê? Ev **eloke**.
Bu nêdir? Bu hinduşqadır.
Что это? Это индюк.
What is it? It is a turkey.

çaynîk

Ev çiyê? Ev **çaynîke**.
Bu nêdir? Bu çaynıkdır.
Что это? Это чайник.
What is it? It is a teapot.

çakûç

Ev çiyê? Ev **çakûçe**.
Bu nêdir? Bu çəkicdir.
Что это? Это молоток.
What is it? It is hammer.

dest

Ev çiyê? Ev **deste**.
Bu nêdir? Bu əldır.
Что это? Это ладонь.
What is it? It is a hand.

dil

Ev çiyê? Ev **dile**.
Bu nêdir? Bu ürəkdır.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

ker

Ev çiyê? Ev **kere**.
Bu nêdir? Bu ulaqdır.
Что это? Это осёл.
What is it? It is a donkey.

zebeş

Ev çiyê? Ev **zebeşe**.
Bu nêdir? Bu qarızdır.
Что это? Это арбуз..
What is it? It is a water melon.

Êê

êleg

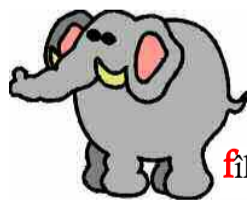
Ev çiyê? Ev **êlege**.
Bu nêdir? Bu jiletđır.
Что это? Это жилет.
What is it? It is a jumper.

hêk

Ev çiyê? Ev **hêke**.
Bu nêdir? Bu yumurtadır.
Что это? Это яйцо.
What is it? It is an egg.

Ff

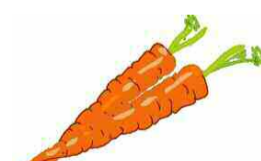
fîl

Ev çiyê? Ev **fîle**.
Bu nêdir? Bu fildir.
Что это? Это слон.
What is it? It is an elefoant.

fîrok

Ev çiyê? Ev **fîroke**.
Bu nêdir? Bu təyyarəđır.
Что это? Это самолёт.
What is it? It is a plane.

gizêr

Ev çiyê? Ev **gizêre**.
Bu nêdir? Bu kökdır.
Что это? Это морковь.
What is it? It is a carot.

gêzî

Ev çiyê? Ev **gêziye**.
Bu nêdir? Bu süpürgəđır.
Что это? Это веник.
What is it? It is a broom.

pê

Ev çiyê? Ev **pêye**.
Bu nêdir? Bu ayaqdır.
Что это? Это пятка.
What is it? It is a heel.

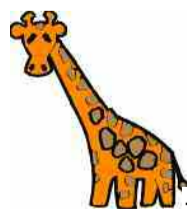
kêr

Ev çiyê? Ev **kêre**.
Bu nêdir? Bu bıçaqdır.
Что это? Это нож.
What is it? It is a knife.

fînd

Ev çiyê? Ev **fînde**.
Bu nêdir? Bu şamdır.
Что это? Это свеча.
What is it? It is a candle.

zerafe

Ev çiyê? Ev **zerafeye**.
Bu nêdir? Bu zürafəđır.
Что это? Это жираф.
What is it? It is a giraffe.

gore

Ev çiyê? Ev **goreye**.
Bu nêdir? Bu corabdır.
Что это? Это носки.
What is it? It is a stocking.

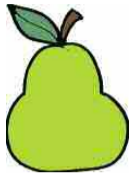
guh

Ev çiyê? Ev **guhe**.
Bu nêdir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо..
What is it? It is an ear.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

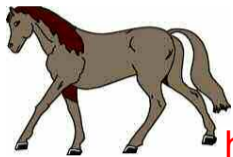
hirmê

Ev çîye? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

hirç

Ev çîye? Ev hirçe.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

Ev çîye? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

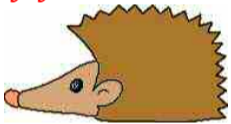

hêştir

Ev çîye? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dævêdir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

Jj

jûji

Ev çîye? Ev jûjiye.
Bu nêdir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

roj

Ev çîye? Ev roje.
Bu nêdir? Bu günêşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

rojname

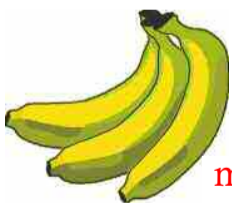
Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qêzetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

kevjal

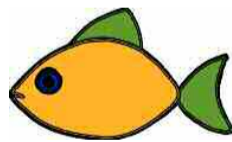
Ev çîye? Ev keviale.
Bu nêdir? Bu xêçəngdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

Mm

mûz

Ev çîye? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

masî

Ev çîye? Ev masiye.
Bu nêdir? Bu balıqdir.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

gamêş

Ev çîye? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu samışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

meymûn

Ev çîye? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

li

dil

Ev çîye? Ev dile.
Bu nêdir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

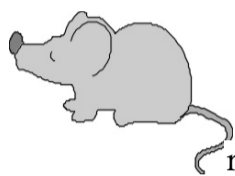
lepik

Ev çîye? Ev lepîke.
Bu nêdir? Bu əlcəkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

Ev çîye? Ev linge.
Bu nêdir? Bu qıçdır.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

mişk

Ev çîye? Ev mişke.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

îi

dîk

Ev çîye? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

îsot

Ev çîye? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

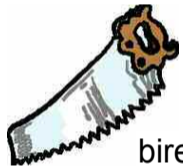
Ev çîye? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzükdür.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

keştî

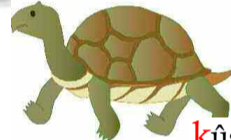
Ev çîye? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gəmidir.
Что это? Это пароход.
What is it? It is a ship.

Kk

birek

Ev çîye? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mişardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

kûsî

Ev çîye? Ev kûsiye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

lêv

Ev çîye? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdir.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

lîmon

Ev çîye? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

kund

Ev çîye? Ev kunde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is an owl.

kevçî

Ev çîye? Ev kevçîye.
Bu nêdir? Bu qaşıqdir.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

xezal

Ev çîye? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu seyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

kûlî

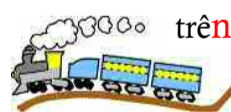
Ev çîye? Ev kûliye.
Bu nêdir? Bu çeyirtkədir.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Nn

nan

Ev çîye? Ev nane.
Bu nêdir? Bu çörəkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

trên

Ev çîye? Ev trêne.
Bu nêdir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

hûrbivîn

Ev çîye? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zərrəbındır.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

reng

Ev çîye? Ev reнге.
Bu nêdir? Bu boyadır.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

ode

Ev çîye? Ev Odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdir.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

otobûs

Ev çîye? Ev Otobüse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

Ev çîye? Ev sole.
Bu nêdir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

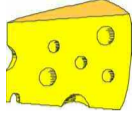
top

Ev çîye? Ev tOpe.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a ball.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çiyey? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

pîvaz

Ev çiyey? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

Qq

beq

Ev çiyey? Ev beqe.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyey? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

Rr

şêr

Ev çiyey? Ev şêre.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

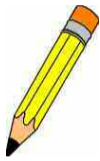
kêwrişk

Ev çiyey? Ev kêwriške.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

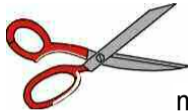
perçemek

Ev çiyey? Ev perçemeke.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiyey? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

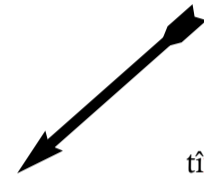
meqes

Ev çiyey? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qayçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiyey? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

tîr

Ev çiyey? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çiyey? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiyey? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

stêrk

Ev çiyey? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

şûr

Ev çiyey? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qılıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyey? Ev şeye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

Tt

tîr

Ev çiyey? Ev tiriye.
Bu nədir? Bu üzumdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûtî

Ev çiyey? Ev tûtîye.
Bu nədir? Bu tutuqşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

se

Ev çiyey? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çiyey? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

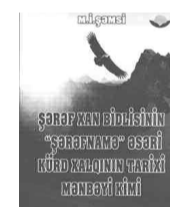
şîr

Ev çiyey? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

şûşe

Ev çiyey? Ev şûşeye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

pirtûk

Ev çiyey? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsah

Ev çiyey? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu timsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiyey? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyey? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çiyey? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiyey? Ev brûske.
Bu nədir? Bu ildırımdır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çiyey? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

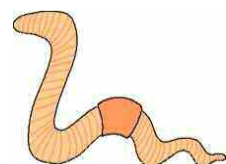
keVok

Ev çiyey? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyey? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiyey? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiyey? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çiyey? Ev dupişke.
Bu nədir? Bu əqrəbdir.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a scorpion.

bivir

Ev çiyey? Ev bivire.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

berçavik

Ev çiyey? Ev berçavike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

werdek

Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ôkdêkdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

wêne

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nêdir? Bu şekildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

ew r

Ev çîye? Ev ewre.
Bu nêdir? Bu buluddur.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

kew

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nêdir? Bu kèklikdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

Xx

xalxalok

Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nêdir? Bu arabüzendîr.
Что это?
Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

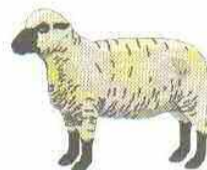
xanî

Ev çîye? Ev xanîye.
Bu nêdir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

xaç

Ev çîye? Ev xaç e.
Bu nêdir? Bu xaçdır.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

berx

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

Yy

xîyar

Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nêdir? Bu xiyardîr.
Что это? Это огурец.
What is it?
It is a cucumber.

heyve

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

1

yek

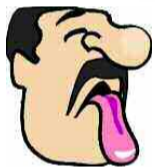
Ev çîye? Ev yeke.
Bu nêdir? Bu birdîr.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

çiya

Ev çîye? Ev çiyaye.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

zengil

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nêdir? Bu zengdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nêdir? Bu vedrêdir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

derzi

Ev çîye? Ev derziye.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

9 членов YPG переданы в суд Турции

Как сообщило агентство "Anadolu", по меньшей мере девять членов сирийских курдских "Отрядов народной самообороны" (YPG) 18 сентября были доставлены в турецкий суд за предполагаемую причастность к убийству двух турецких солдат во время военной конфронтации между армией Турции и YPG в сирийском Африне. Арестованные турецкой национальной разведывательной службой (МИТ) и силами турецкой жандармерии в Африне члены YPG в пятницу были переправлены в Турцию. Турецкая армия и поддерживаемые Анкарой повстанцы "Свободной сирийской армии" с января по март этого года провели совместное наступление на сирийский курдский район Африн, который с тех пор находится под их оккупацией.

kurdistan.ru

ALFABÊ

N b/s	KURDÎ		Azerî	DİKARÎ BIXWÎNÎ
	ya bi tîpên latînî	ya bi tîpên kirîlî	Latinî	
1	Aa	Aa	Aa	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Цц	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ee	Ee	Êlnûr, êvar, êzîng, êş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, frtone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerîlla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Нн	Hh	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, îni, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, Îbrahîm, Îran
12	Ii	Ьь	İı	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, lîmon
16	Mm	Мм	Mm	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, nevî, ner, nav, nas, hinar, Hesên,
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	-	Quling, qawe, qîr, qelem, qaiş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Рр	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerîlla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şirîn, sekir, şewağ
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tîfing, top,
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pênuş, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Uu	Юю	Üü	Gul, sur, duðu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Weçîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Xx	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

Hazırladı İsmayıl TAHİR

Масуд Барзани встретился с депутатами своей партии в парламенте Ирака

Курды всегда избегали экстремизма и насилия в Ираке, и они не позволяли спорам между Эрбилем и Багдадом вызывать ненависть и антагонизм между различными религиозными и этническими группами страны. Кроме того, долг "Демократической партии Курдистана" (ДПК) заключается в дальнейшем укреплении сосуществования в стране, заявил известный курдский лидер и президент партии Масуд Барзани.

Замечания были сделаны во время встречи между Барзани и членами нового парламента Ирака от его партии, организованной для переговоров по текущему политическому процессу и повестке дня ДПК в Ираке.

Барзани напомнил законодателям ДПК о приоритете прав курдского народа во время их службы в Багдаде. Что касается прошлого референдума по независимости Иракского Курдистана и событий,

произшедших после него, когда федеральное правительство нарушило иракскую конституцию, бывший президент Курдистана указал, что, судя по результатам парламентских выборов в Ираке, сами иракцы отказались от людей, которые выступают против конституционных прав курдов. Барзани еще раз подтвердил, что консенсус, баланс сил, а также подлинное партнерство в правительстве Ирака являются ключом к решению всех проблем в стране. kurdistan.ru

ДПК намерена представить своего кандидата на пост президента Ирака

После того, как партия "Патриотический союз Курдистана" (ПСК) 19 сентября официально объявила о назначении бывшего главы "Коалиции за демократию и справедливость" (КДС) Бархама Салиха своим кандидатом на пост президента Ирака, правящая в Иракском Курдистане "Демократическая партия Курдистана"

(ДПК) заявила, что также намерена представить своего кандидата на эту должность.

Пресс-секретарь ДПК Махмуд Мохаммед сказал, что, по мнению его партии, зарезервированная для курдов позиция президента страны принадлежит курдскому народу, а "не одной партии".

По словам Мохаммеда, на недавней встрече между должностными лицами ДПК и ПСК была достигнута договоренность о том, кандидат на пост президента Ирака будет частью их единой программы в Багдаде. "Наши братья из ПСК должны были сообщить нам, прежде чем принимать окончательное решение, но они так не сделали, и мы узнали через СМИ, что они в одностороннем порядке выдвинули кандидатуру Бархама Салиха на пост президента Ирака после его возвращения в партию", сказал пресс-секретарь ДПК. В прошлом году Бархам Салих ушел из ПСК из-за политических споров и основал "Коалицию за демократию и справедливость" (КДС), которую теперь оставил, чтобы стать кандидатом от ПСК на пост президента. kurdistan.ru

Багдад конфискует дома курдских жителей Киркука

Власти, назначенные Багдадом в спорной курдской провинции Киркук, активизировали свои усилия по вытеснению курдов.

Киркук, богатая нефтью провинция, которую оспаривают Эрбиль и Багдад, с октября прошлого года находится под властью иракской армии и про-иранских боевиков "Хашд аш-Шааби". Именно тогда, в ответ на референдум о независимости Курдистана, правительство Ирака развернуло в Киркуке свои войска, которые вытеснили курдские силы пешмерга.

С тех пор курдские чиновники неоднократно предупреждали об активизации процесса арабизации курдской провинции, сообщая о многочисленных фактах принуждения курдских жителей покинуть их родные места. Как сообщил вчера глава комитета по правам человека в провинциальном совете Киркука Джван Хасан, городские власти уведомили несколько курдских семей о конфискации их домов. Все эти дома расположены недалеко от Технического института Киркука, в южной части города, где курдские семьи прожи-

вают с 2003 года. "Им был предоставлен крайний срок на то, чтобы они оставили их дома под предлогом того, что они построены на земле, принадлежащей институту", - сообщил чиновник, отметив, что такие же приказы получили и другие курдские семьи, проживающие в других районах города. kurdistan.ru

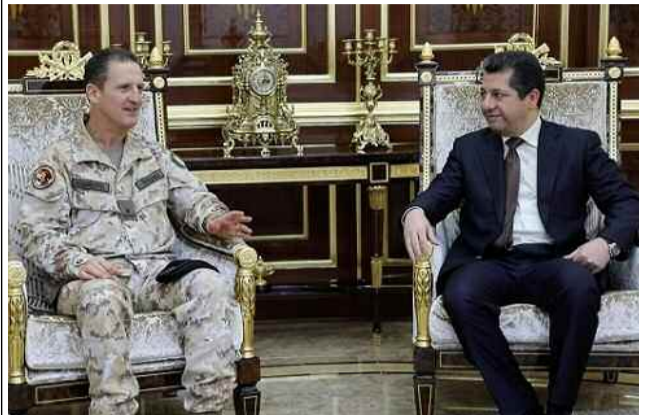
Багдад установил таможенные посты на границе с Курдистаном

Назначенный Багдадом губернатор Киркука создал таможенные службы на основных дорогах, ведущих в Иракский Курдистан. Как сообщается, таможенные посты, созданные по приказу иракского премьер-министра Хейдара аль-Абади, расположены на автомагистралях Киркук-Эрбиль и Киркук-Сулеймания, и будут отвечать за налоги на торговлю между Курдистаном и Ираком. В прошлом году иракская армия вместе с поддерживаемыми Ираном ополченцами "Хашд аш-Шааби" захватила Киркук и другие спорные курдские территории, вытеснив от туда курдские войска пешмерга. kurdistan.ru

Италия продолжит военную помощь пешмерга

Италия продолжит военную помощь курдским войскам пешмерга, заявил глава итальянского командного центра в Ираке во время встречи с главой Совета Безопасности Курдистана Масруром Барзани, состоявшейся в Эрбиле в среду, 19 сентября.

В ходе встречи официальные лица обсудили вопросы безопасности и новые механизмы подготовки курдских бойцов пешмерга. Масрур Барзани, согласно заявлению его офиса, поблагодарил итальянское правительство за помощь курдским войскам, оказываемую в последние несколько лет.

Итальянский командующий подтвердил, что его страна продолжит военную подготовку курдских солдат и офицеров, используя передовые технологии, которые наилучшим образом соответствуют нынешней борьбе с терроризмом в стране. kurdistan.ru

ИГ взяло ответственность за теракт в Иране

Террористическая организация "Исламское государство" (ИГ; запрещена в России) взяла на себя ответственность за теракт на военном параде в южном иранском городе Ахваз, сообщает Reuters со ссылкой на подконтрольное ИГ информационное агентство Амаф. Официальный пред-

ставитель ВС Ирана бригадный генерал Абольфазль Шекарчи считает, что совершившие атаку боевики связаны с США и с израильской службой внешней разведки "Моссад". "Эти террористы были подготовлены и организованы двумя странами Персидского залива. Они не являются членами ИГ или других группировок, борющихся с исламской системой Ирана, но они связаны с США и "Моссадом", - цитирует ТАСС представителя иранских ВС.

Напомним, жертвами стрельбы на параде стали 24 человека, еще 53 получили ранения. По словам очевидцев, огонь по толпе открыла группа мужчин в военной форме. Двое предполагаемых боевиков были убиты, еще двое задержаны. Глава МИД Ирана Мохаммад Джавад Зариф возложил ответственность за теракт на "региональных спонсоров терроризма" и США. kurdistan.ru

ПСК официально объявила Бархама Салиха кандидатом в президенты Ирака

Партия "Патриотический союз Курдистана" (ПСК) официально подтвердила назначение Бархама Салиха своим кандидатом на пост президента Ирака. По словам главы пресс-службы ПСК Рахбара Сайеда Брайима, Салих получил большинство голосов руководства ПСК. Выдвижение Бархама Салиха состоялось через день после того, как он написал официальное обещание "работать в качестве члена ПСК" и покинуть свою коалицию. В прошлом году Салих ушел из ПСК из-за политических споров и основал "Коалицию за демократию и справедливость" (КДС), которая получила два места в парламенте Ирака на майских выборах. На заседании руководства ПСК Салих получил 26 голосов поддержки. Мала Бахтияр, который ранее считался главным кандидатом на пост президента Ирака от ПСК, покинул совещание. kurdistan.ru

Нечирван Барзани приветствует роль женщин и молодежи в развитии Курдистана

Вице-президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК) Нечирван Барзани высоко оценил роль женщин и молодежи Иракского Курдистана в выдающихся событиях последних нескольких лет.

Барзани выступил с речью среди членов своей партии в рамках избирательной кампании по продвижению списка ДПК, заявив, что его партия гордится тем, что многие молодые мужчины и женщины возглавляют движение Курдистана к дальнейшему прогрессу.

"Помните, что ДПК с момента своего основания всегда верила в равенство между женщинами и мужчинами. ДПК одобряет все права женщин. Именно ДПК организовала школы в горах, чтобы помочь молодым девушкам продолжить учебу", - сказал Барзани, подчеркнув, что ДПК является единственной курдской политической партией, "которая не живет прошлым, но движется вперед, в будущее".

Нечирван Барзани также заявил, что Курдистан является единственным регионом Ближнего Востока, который твердо придерживается принципа мирного сосуществования этнических и религиозных групп, без какой-либо дискриминации меньшинств.

По словам Барзани, многие богатые государства по всему миру впади в политический кризис из-за небольшого числа беженцев, в то время как Курдистан в годы войны против "Исламского государства" принял почти два миллиона беженцев и вынужденных переселенцев, и не стал свидетелем социальной напряженности или беспорядков. kurdistan.ru

МВД Курдистана предпримет меры против преследования женщин в социальных медиа

Региональное правительство Курдистана (КРГ) призвало женщин сообщать о любых случаях злоупотреблений против них в социальных сетях, пообещав предпринимать решительные меры для их защиты.

"Мы призываем всех женщин, которым угрожают люди, публикующие их личные фотографии или видеоролики, чтобы причинить вред их достоинству, без боязни информировать наши управления о том, что они сталкиваются с насилием в отношении женщин", - говорится в заявлении министерства внутренних дел КРГ. "Есть горячие линии, по которым можно непосредственно сообщать о таких случаях".

В связи с тем, что общество Курдистана в культурном отношении довольно консервативно, случаи диффамации, угрожающей женщинам, не являются изолированными инцидентами.

Тем не менее, правительство обещает предпринять немедленные и решительные действия против любого, кто использует личные данные другого человека, особенно женщин, без разрешения и с целью нанести ущерб их репутации. kurdistan.ru

Масуд Барзани: Мы не отступим от наших стратегических целей

Известный курдский лидер и президент правящей "Демократической партии Курдистана" (ДПК) Масуд Барзани заявил, что курды никогда не откажутся от поставленных ими стратегических целей.

Выступая на встрече с видными деятелями Эрбиля, Барзани, ранее занимавший пост президента Иракского Курдистана, заявил, что курды всегда верили в мирное сосуществование.

"Мир и переговоры всегда были нашим выбором; мы никогда не хотели войны и насилия", - сказал он. "Тем не менее, ДПК стоит на переднем крае борьбы за землю и достоинство Курдистана всякий раз, когда возникает угроза". Барзани также подчеркнул высокую роль и значение жертв, понесенных курдскими силами пешмерга, защищавших Курдистан и права курдов.

Он также приветствовал инициативу создания Верховного

совета по стратегической политике Ирака, отметив, что через такие институты страна сможет

му [следующее иракское] правительство должно быть сформировано в соответствии с тремя принципами: подлинного партнерства

выработать верный курс внешних и внутренних отношений. "Мы настаиваем на том, что в Ираке не должно быть никаких шансов на одностороннее правление. Поэто-

в области разработки политики, консенсуса в законодательной сфере, а также баланса в государственных учреждениях", - сказал курдский лидер. kurdistan.ru

Новозеландский посол высоко оценил роль Курдистана в войне с ИГ

20 сентября премьер-министр Иракского Курдистана Нечирван Барзани принял посла Новой Зеландии в Ираке Брэдли Саудена.

Стороны обсудили последние политические события в Ираке и вклад Курдистана в победу над "Исламским государством" (ИГ).

Посол дал высокую оценку

усилиям Регионального правительства Курдистана (КРГ) в защите сирийских беженцев и вынужденных переселенцев Ирака во время битвы против ИГ, и заявил, что настало время противостоять террористическим идеологиям. Сауден также рассказал о военных тренингах, которые армия его страны предоставляет иракской армии и войскам пешмерга, а также об усилиях Новой Зеландии по стабилизации освобожденных от ИГ районов Ирака. Чиновники также обменялись мнениями о политическом процессе в Ираке и об усилиях по формированию нового правительства в Багдаде. kurdistan.ru

Брайан Хук: США стремятся к заключению договора с Ираном

Соединенные Штаты стремятся к переговорам с Ираном для заключения соглашения, включающего положения, касающиеся как иранской программы создания баллистических ракет, так и ядерной программы Тегерана, заявил в среду спецпредставитель США по Ирану. Это заявление прозвучало в преддверии встреч в рамках ООН, которые должны состояться на следующей неделе.

"Новое соглашение, которое мы, как мы надеемся, сможем подписать с Ираном... не будет, подобно последнему (соглашению), личным соглашением между двумя правительствами; мы стремимся к договору", - заявил, выступая в Институте Хадсона, Брайан Хук.

Вместе с тем Хук подчеркнул, что иранские руководители не заинтересованы в переговорах, несмотря на заявления президента Трампа и госсекретаря Помпео о стремлении администрации провести американо-иранскую встречу.

Напомним, что в мае Дональд Трамп объявил о выходе США из международного соглашения по иранской ядерной программе. Соглашение 2015

года было подписано исполнительной властью и не было ратифицировано Сенатом. Противники соглашения утверждали, что это обстоятельство позволяет Трампу осуществить выход США из соглашения в одностороннем порядке. kurdistan.ru

По меньшей мере 15 боевиков ИГ убиты в Анбаре

По меньшей мере, 15 боевиков "Исламского государства" (ИГ) были убиты в ходе совместной военной операции в западной иракской провинции Анбар в среду, 19 сентября. "Операционное командование "Джазира" в сотрудничестве с войсками возглавляемой США коалиции сумело убить 15 боевиков внутри пещеры, [расположенной] к северо-востоку от региона Акашат", - цитирует "Iraqi News" заявление медиа-центра министерства безопасности Ирака. Согласно заявлению, в пещере обнаружены "пояса смертников" и оружие. kurdistan.ru

ДИПЛОМАТ

№ 29 (434) 24-30 сентября 2018-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Масуд Барзани принял нового спикера парламента Ирака

Влиятельный курдский лидер и глава "Демократической партии Курдистана" (ДПК) Масуд Барзани 22 сентября принял новоизбранного спикера иракского парламента

Мохаммеда аль-Халбуоуси.

Официальные лица рассмотрели текущие усилия по формированию нового правительства Ирака, а также по избранию нового президента страны. Они согласились в том, что эти процессы должны быть завершены в рамках конституционного лимита времени. Это первый визит Халбуоуси в Эрбиль с момента его избрания на пост спикера парламента. В тот же день Халбуоуси встретился с главой Совета Безопасности Иракского Курдистана Масруром Барзани. kurdistan.ru

Премьер-министр Барзани проводит встречи в Багдаде

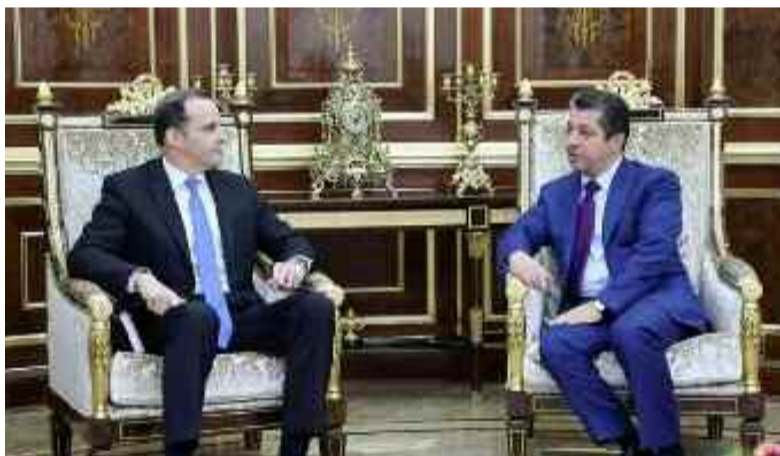
Премьер-министр Иракского Курдистана Нечирван Барзани вечером 22 сентября встретился в Багдаде со своим иракским коллегой Хейдаром аль-Абади для переговоров о формировании нового правительства в Багдаде.

Как заявили на встрече высокопоставленные чиновники, следующий кабинет должен быть сформирован в рамках конституционного лимита времени.

Ранее в тот же день курдский премьер-министр, который также является вице-президентом правящей "Демократической партии Курдистана" (ДПК), встретился с лидером иракской партии "Хикма" Аммаром аль-Хакимом, чтобы обсудить текущие политические события в стране, включая формирование нового правительства.

Масрур Барзани и Бретт Макгерк обсудили создание нового правительства Ирака

Глава Совета Безопасности Иракского Курдистана Масрур Барзани 18 сентября встретился со специальным представителем президента США в международной коалиции, противостоящей "Исламскому государству" (ИГ), Бреттом Макгерком для переговоров о текущих усилиях по созданию

правительства Ирака.

Согласно заявлению канцелярии главы СБ Курдистана, на встрече присутствовали посол США в Ираке Дуглас Силлиман и генеральный консул США в Эрбиле Стив Фагин.

Сообщается, что официальные лица подчеркнули роль курдских фракций в формировании нового кабинета в Багдаде. Они также обсудили двусторонние связи между Эрбилем и Вашингтоном. При этом, Масрур Барзани подчеркнул важность военной помощи США региону Курдистан. kurdistan.ru

Согласно заявлению офиса Хакима, в ходе встречи стороны также обменялись мнениями об усилиях, предпринимаемых в процессе избрания нового президента Ирака.

Ожидается, что во время своего визита в Багдад премьер-министр Барзани продолжит переговоры с рядом других иракских лидеров. kurdistan.ru

В Турции идут массовые задержания военных: 110 офицеров ВВС подлежат аресту

Турецкая полиция в пятницу, 21 сентября, задержала восемьдесят пять действующих военных страны по подозрению в связях с "террористической сетью Фетхуллага Гюлена" (ФЕТО). Всего прокуратура Анкары выдала ордера на арест 110 военнослужащих, находящихся на разных должностях в ВВС Турции, передаёт агентство France-Presse.

Как сообщало EADaily, после попытки госпереворота в июле 2016 г. в Турции был введён режим чрезвычайного положения, отменённый в июле этого года. За прошедшее время под арест помещены около 50 тыс. человек. Среди них военнослужащие, сотрудники полиции, работники прокуратуры и судебных органов, журналисты, правозащитники, представители других профессий. Более 170 тыс. граждан Турции лишились работы в государственном и частном секторе страны, включая около 130 тыс. госслужащих и работников бюджетной сферы.

Постоянно проживающего в США с 1999 года исламского проповедника Фетхуллага Гюлена турецкие власти считают лидером "террористической организации ФЕТО" и "идейным вдохновителем" попытки госпереворота. Анкара добивается от американской стороны экстрадиции Гюлена из США. kurdistan.ru

Еще 3 езида спасены из плена ИГ

Еще трем курдам-езидам, четыре года назад похищенным боевиками "Исламского государства" (ИГ), удалось спастись из плена террористов.

Начальник Управления по делам похищенных езидов при Региональном правительстве Курдистана (КРГ) Хусейн Каиди подтвердил спасение одной езидской девушки в Сирии. Как сообщил телеканал "Kurdistan24", 24-летняя Лазма Хаиро родом из деревни Хардан езидского района Синджар, расположенного на севере Ирака.

Сообщается, что два ребенка были спасены сирийскими курдскими "Отрядами народной самообороны" (YPG). Это 12-летний Инас Рашо из деревни Ханасор и Малко Хидхир Коти.

Согласно данным управления КРГ, в общей сложности 3333 езида из 6417 похищенных боевиками ИГ во время захвата езидских районов Ирака в 2014 году, спасены или смогли бежать из плена. kurdistan.ru

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN
İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:
TAHİR SİLƏMAN
УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
TAXİR СУЛЕЙМАН
Tel: +994 50 352-33-18
whatsapp: +994 55 202-73-53

Baş redaktorun müavini:
Ramiz Qərib
Xüsusi müxbir:
Tariyel Cəlil
Региональный корреспондент:
Усуб Тейфур
Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə
S. Mehmandarov ev 25, mənzil 17
Navnîsan: Bakû Az1040, soçaq
S. Məhmandarov xani 25, mal-17
Адрес: Баку Az1040, улица
С. Мехмандаров дом 25, кв. -17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnilib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur.
e-mail: hewler@mail.ru
Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966
BUSB-un Sabunçu rayon filiali
VÖEN 1800061582
H/h 438010000
Sifariş: 1500